

vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 18. elokuuta 2008

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 8 53. vuosikerta

Yhdeksänsataahenkinen yleisö yllätti Pyhäjärvi-juhlien järjestäjät

Juhlatoimikunta Mouhijärvellä ei ollut turhaan nähnyt vaivaa kaksipäiväisten kihujen eteen. Yleisö vastasi kutsuun, ja pyhäjärveläisyyttä juhlisti lähes 900 henkeä.

– Väkimäärä oli iloinen yllätys, mutta välillä tuli ihan hiki pintaan, myönsi juhla-toimikunnan puheenjohtaja **Kari Äikäs**, kun juhlasaliin vielä yötämyöten hankittiin lisää tuoleja.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotisesta taipaleesta kertoi juhlapuhuja **Antero Pärssinen**, joka pohti myös pyhäjärveläisen perinnön siirtymisestä seuraaville sukupolville.

Iltajuhlan teemana olivat **Kaarle** ja **Impi Wiika**.

Heinäkuun 19.–20. päivä pidetyillä juhlilla oli monipuolinen ohjelma, jossa paikkansa lunastivat erikaiset esiintyjät.

Myös eri puolilta Suomea tulleen juhlayleisön ikähaarukka vaihteli vauvapäisistä sukujen vanhimpiin.

– Aivan mahtavat juhlat, kiitteli **Marja-Liisa Juusela**, o.s. Pärssinen.

Hänen mukanaan juhli-
le lähti myös tytär **Outi Juusela** perheineen.

– Oli hyvä tilaisuus lähteä, kun asumme Mouhijärvellä, totesi Outi Juusela.

Pyhäjärvi-juhlista lisää sisäsivuilla.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Marja-Liisa Juuselan kanssa juhlille osallistuivat tytär Outi Juusela, puolisonsa Perttu Sarkonen sekä tytöt Viivi, 3 vuotta, ja Siiri Sarkonen, 8 kuukautta.

Karjalaan jääneiden muistokivelle kukkatervehdyksen laskivat Ritva Kaasalainen ja Kari Äikäs. Kunnavartiossa Helka Mäkelä ja Keijo Lehtonen.

Eila ja Ahti Rastaan mukana oli yksi kymmenestä lapsenlapsesta, 7-vuotias Jasmi Haataja.

Nokelaisen veljekset Tuomo, Olavi ja Leevi.

Nelikymmenvuotistaitelijajuhlaansa viettävä **Markku Aro (Puputti)** ennätti pääjuhlaan esiintymään.

Salme Rintala eläytyi murrepakinassa kalastaja-Emman rooliin.

Nuorten tietokilpailun voittivat Liisa ja Heikki Naskali, sisarukset Nokialta.

18. elokuuta 2008

Juhlan merkitys

Suomalaiseen kesään kuuluu monenlaista festivaalia, kesätapahtumaa ja kesäjuhlaa. On suuria kymmeniätuhansia kävijöitä houkuttavia massatapahtumia mutta on myös pienimuotoisia, suppeammalle piirille suunniteltuja kokoontumisia. Kaikilla niillä tähdätään yhteisen kokemuksen myötä mielen virkistämiseen ja hyvien muistojen kautta elämän piristämiseen rutiinin täyttämässä arjessa.

Useissa kesäajan juhlissa pyritään Nykysuomen sanakirjan KIHUN määritelmän mukaiseen olotilaan: "Miss' oikein käy kihu kiistan parhaan, / siellä on ylen hauskaa ja hupaa". Meidän pyhäjärveläisten viettämä kihupyhä on saman lähteen mukaan katolisista kirkkojuhlista muistona säilynyt juhlahpyhä. Kannaksen pitäjissä kihupyhää vietettiin "kirkkovuoteen kiinnitettyinä". Pyhäjärvellä kahdeksantena sunnuntaina kolminaisuuden päivästä ja esimerkiksi Kivennavalla kymmenentenä sunnuntaina kolminaisuudesta. Nämä vakiopäivät mahdollistivat myös naapurien kihuihin menon. Silloinhan ei lehti-ilmoitusten mukaan tietoa saatu. Kihupyhän vietto on ollut erityisen voimissaan 1920-1930-luvuilla nimenomaan nuorten tapaamisina. Kun me nykyään käymme nopeilla kulkuvälineillämme erilaisissa juhlissa pitkistäkin matkoista emme me tarvitse kuitenkaan enempää aikaa kuin nuo viime vuosisadan alkupuolen juhlijat. Hehän joutuivat tekemään juhlamatkansa joko jalan tai hevosella. Eihän polkupyöräikään tuolloin juuri ollut. Juhlan tarkoitus ja merkitys olivat kuitenkin samat kuin nykyäänkin. Virkistävää yhdessäoloa tarvittiin kuusipäiväisen raskaan työviikon jälkeen.

Meidän tämän vuoden KIHUMME – Vpl Pyhäjärvi-juhlat Mouhijärvellä – ovat tuoreina muistojemme joukossa. Hyvin järjestettyjen juhlien ehkäpä suurin yllätys oli viime vuotta reilusti runsaampi osanotto. Siitä kiitokset jokaiselle juhlissa kävijälle ja Mouhijärven juhlien järjestelytoimikunnalle onnistuneesta juhlien markkinoinnista pyhäjärveläisten pääsijoitusalueella Satakunnassa ja Pirkanmaalla.

Juhlaleisöimme osallistumisellaan antama viesti kannustaa myös 60-vuotista Vpl Pyhäjärvi-säätiötä toimimaan edelleen pyhäjärveläisyyden ja karjalaisuuden vaalimisessa edeltäjiemme hengessä, mutta aikaamme seuraten ja toimintaamme hallitusti uudistaneen.

Olympiakisat – Peking

Maailman väkimmäinen valtio, Kiina, on saanut järjestettäväkseen kauan himoitsemansa olympialaiset kesäkiin. Julkisuudesta olemme voineet havaita, että suurvalta tekee kaikkensa kisojen onnistumiseksi. Omia kansalaisia hallitaan rautaisella otteella, ilman laatua parannetaan teollisuutta sulkeamalla ja autoilua rajoittamalla. Onkin hyvin luultavaa, että kisat tulevat onnistumaan järjestelyiltään. Ainakin kaikki mahdollinen onnistumisen eteen tehdään ja meille kisojen katsojille tarjotaan tv:stä runsaasti jännittämisen kohteita.

Järjestelyt eivät siis liene kisojen onnistumisen esteenä. Suurempi vaara urheilullisille kisoille on edelleen kansainvälisessä urheilussa piilevä doping, josta tämänkin vuoden kuluessa on saatu runsaasti näyttöjä. Toivoa sopii, että nykyajan olympiakisojen tunnuslauseeseen: Citius, altius, fortius eli nopeammin korkeammalle, voimakkaammin, lisättäisiin "puhtaasti" -määre ja että sitä myös noudatettaisiin.

ANTERO PÄRSSINEN

Vpl Pyhäjärvi-säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja

Pyhäjärvi-Säätiön apurahojen määrä kipusi yli 91 tuhannen euron

Mouhijärvellä päiväjuhlassa julkistettiin Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteydessä toimivista Arvo Kukon ja Perinnerahasto I:n korkovaroista tänä vuonna myönnetty apurahat.

Arvo Kukon rahastosta voivat apurahoja hakea henkilöt jotka opiskelevat humanistisia tieteitä tai musiikkia. Perinnerahasto I:stä puolestaan voivat hakea apurahoja henkilöt, jotka opiskelevat äidinkieltä tai musiikkia. Molempien rahastojen apurahojen saamisen ehtona on, että vähintään toisen hakijan vanhemmista tulee oma pyhäjärveläiset sukujuuret.

Vuoden 2008 apurahat Arvo Kukon rahastosta saivat Laura Elsinen, Joonas Keskinen, Anna-Riikka Eräjärvä, Teija Tatti yhteensä jaettiin tästä rahastosta 1250 euroa.

Perinnerahasto I:stä jaettiin kolme apurahoja yhteensä 750 euroa ja niitä saivat Ville Heinonen, Eveliina Laulajainen ja Anu Reki-

mies. Yhteensä seitsemästä apurahan saajasta oli työ-ym. esteiden takia paikalla vain kaksi. Laura Elsinen oli henkilökohtaisesti paikalla ja Eveliina Laulajaisen "äijä" Pekka Laulajai-

Laura Elsinen haki itse stipendinsä, äijä Pekka Laulajainen (oik.) poki apurahan Eveliina Laulajaisen puolesta. Jakoa seuraa Yrjö Kaasalainen.

nen otti vastaan apurahan. Muille saajille apurahat suoritetaan pankin välityksin.

Apurahojen jaon suoritti säätiön asiamies Reino Äikiä. Hän totesi säätiön pystyneen vuodesta 1983 lähtien jakamaan Tyne Lehi-

kosen rahastosta opiske-

luapurahoja yhteensä 262 kpl ja 37092 euroa, urheilupurahoja 11 kpl ja 1567

euroa sekä perinneapurahoja 6 kpl yhteensä 1417 euroa.

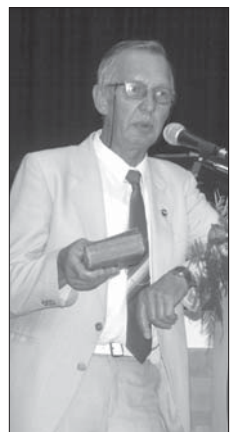
Arvo Kukon rahastosta on vuodesta 1991 lähtien myönnetty apurahoja 52 kpl ja 34817 euroa, Perinnerahasto I:stä on vuodesta 2003 lähtien myönnetty apurahoja yhteensä 26 kpl ja 10450 euroa, Helmi Pärssisen rahastosta on vuodesta 2001 lähtien myön-

Tietokilpailun kysymykset

1. Luettele ne pitäjät jotka rajoittuivat entiseen kotipitäjäämme Vpl. Pyhäjärveen: Kaukola, Vuoksenranta, Metsäpirtti, Räisälä, Käkisalmen kaupunki, Käkisalmen maalaiskunta, Vuoksela ja Sakkola.
2. Idässä Pyhäjärven pitäjä rajoittui Laatokkaan. Kuinka paljon oli Laatokan rantaviivaa pitäjän rajana: 10 km, 20 km 30 km, 40 km, 50 km, 60 km?
3. Pyhäjärvi Vpl. kotisivujen etusivulla on kuvattuna yksi kulkuneuvo, mikä se on?
4. Pyhäjärvi ja naapuripitäjä Sakkola ovat urheilun kilpailukentillä usein yhteen. Mitkä olivat urheiluseurojen nimet?
5. Koska perustettiin Konevitsaan ensimmäinen luostari?
6. Milloin paloi Pyhäjärven viimeinen kirkko?
7. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö aikaisemmalta nimeltään Pyhä-Säätiö täytti pyöreitä vuosia, mutta kuinka paljon?
8. Luettele kolme suurinta Pyhäjärven järveä.
9. Mikä Pyhäjärven kuntaa käsittelevä näyttely on parhaillaan avoinna Tyrvään seudun Museossa?
10. Suvannon seudun sukututkimuspiiri toimii aktiivisesti. Luettele mitkä luovutetun alueen pitäjät kuuluvat tähän sukututkimuspiiriin.

Vastaukset sivulla 15.

Kaksi Karjalan Liiton ansiomerkkiä jaossa

Juhlilla jaettiin myös kaksi Karjalan Liiton ansiomerkkiä.

Pronssisen merkin vastaanotti Laila Innamaa (yläkuva). Merkkejä luovuttamassa olivat Karjalaisseurojen Satakunnan piirin puheenjohtaja Jouko Hämäläinen ja Tampereen piirin puheenjohtaja Tuomo Nenonen.

Kultaisen ansiomerkkin sai Markku Pusa. Samalla Pusa luovutti Pyhäjärvi-Säätiölle vanhan Raamatun, joka kirjan vastaanottaneen teologian tohtori Juhani Forsbergin mukaan on enemminkin arvokas vanha hartauskirja. - MRT

Rakkaamme

Helena PUSA* 13.6.1912 Vpl. Pyhäjärvi
† 11.7.2008 Järvenpää

Rakkautella muistaen

**Anja ja Raimo
Petteri****Minna, Juhani ja Ahti
Sonja
Viivi****Katri ja Hannu
Laura ja Teemu
Tuomas****Mirja ja Clas
Katja****Uwe, Jonna ja Julius
Rainer***Hän joka sinulle on ollut rakas
ei koskaan kuole sydäimestäsi
niin kauan kuin elät
kannat hänen sytyttäänsä valoa
sielusi joka sopeessa
(Anja Porio)*

Siunaus on toimitettu 26.7.2008. Lämmin kiitos osanotosta.

Vilho Viskari in memoriam

Maanviljelijä Vilho Viskari, enoni, kuoli Salossa 18.7.2008. Hän oli syntynyt Vl. Pyhäjärvellä 22.11.1932. Juuri kansakoulun aloittaneena hän joutui talvisodan sytyttyä raskaalle evakkomatkalle tuhansien muiden karjalaisten kanssa. Matka vei Alavudelle, jatkosodan aikana takaisin Kannakselle, suurhyökkäyksen aikana Keuruulle ja Vilppulaa, ja vihdoin 1946 Huittisiin, Sammunjoen varteen Jokipelon pika-asutustilalle. Kun Vilhon isä Aleksanteri kuoli alle 50-vuotiaana, Vilho joutui 15-vuotiaana ottamaan vastuun suuresta osasta maatilaa töitä.

Vilhon syntymävuonna presidentti Svinhufvud lopetti radiopuheellaan Mäntsälän kapinan ja Oy Alkoholi AB aloitti toimintansa. Ensimmäistä tapausta Vilho arvosti enemmän, koska hän kannatti aina laillista menoä ja oli raittiusmies. Varusmiespalveluksen Vilho suoritti Turussa 3. prikaatissa, joka muutti sittemmin Säkylään Porin prikaatiksi. Hän eteni aliupseerikoulun alkukoulutajaksi eli santsariksi ja kotiutui alikersantina. Toiminta reservin aliupseereissa jäi hänen harrastukseksi vuosikymmenien ajaksi, ja hänet ylennettiin kersantiksi 1964. Päätöksi hän oli kuitenkin maanviljelijä ja erikoistui maidontuotantoon. Ammattiinsa liittyen hän toimi Räikän pienviljelijäyhdistyksessä sekä maataloustuottajissa sekä kuului Huittisten osuuspankin hallintoneuvostoon. Keskustan edustajana hän osallistui myös silloisen Huittisten kunnan lautakuntatyöskentelyyn. Hyvin sosiaalisena ja pidettyä ihmisenä hän viihtyi erityisesti Huittisten karjalaisten toiminnassa sekä Mieslaulajissa. Kun Karjalaan Neuvostoliiton romahdettua järjestettiin matkoja, Vilho oli usein mukana. Sain olla tällaisen pienen ryhmän tulkinä kesällä 2001.

Pitkään poikamiehenä ollut Vilho solmi avioliiton Ritva Inkisen kanssa 1969. Taitavan ja työteliään emäntänsä kanssa hän hoiti karjaa ja rakensi Aleksin pappiensa uuden omakotitalon. Pariskunnalle syntyi kolme lasta. Vuosien varrella lastenlapsia on tullut neljä ja viidettä odotetaan. Perinteitä vaalinnut Vilho oli "vunukoilleen" karjalaisittain "aija". Hän myös osasi soveltaa perinteitä luovasti: kun Ritva usein leipoi piirakoita syntymäpäiviä ja muita juhlija varten omalle perheelleen ja laajemmallekin joukko, Vilho kiersi piirakoiden ohuet pohjat pastakoneella.

Laulamisen lisäksi Vilho tunnettiin innokkaana tietokilpailujen osallistujana aina television kisoja myöten. Tämän muistan omasta lapsuudestani, kun asuin enoni kanssa samassa talossa: meillä oli aina jonkinlainen kisa meneillään. Kun Vilho muisti monet asiat kertakokouksesta, opin samalla ulkoa varmasti satoja lauluja, joita vielä 1950-luvulla tavattiin laulaa raskaan työn keventämiseksi. Tätä perinnettä arvostan, etenkin, kun se näyttää kuuluvan katoavien joukkoon.

Vilho pyrki luonnostaan keventämään lähimmäistensä elämää, eikä tekemään siitä vaikeammaksi. Tähän auttoi huumorintaju ja sensitiivinen kyky ymmärtää toisen ihmisen tilanne. Kun Vilho ei ole enää keskuudessamme, muistamme häntä mielellämme ja kiitollisina, ihmisenä, joka raketti Aale Tynnin "Kaarissan" sydäimestä toiseen.

KARI KAUNISMAA

Kirkonsanoma**Elämä on lahjaa, elämä on lainaa**

Saarna Mouhijärven kirkossa 20.7.2008, Vpl. Pyhäjärvi-juhla 10. sunnuntai helluntaista, Mt 25:14-30

Meidän markkinatalousajan ihmisten luulisi olevan helppoa ymmärtää tämän sunnuntain evankeliumi "Uskotut leiviskät", kuten edellisessä raamatunkäännöksessä sanottiin, tai "Palvelijoille annetut talentit", kuten nykysuomennoksessa sanotaan. Menestyvä liikkeenharjoittaminen kannattaa, ja vain se voi tuottaa voittoa ja sitä kautta hyvinvointia – ei vain liikkeenharjoittajalle itselleen vaan myös muille. Panna raha kiertämään, eikä vain kiertämään vaan "poikimaan", sen siunaussellisuudenhan ymmärtää jokainen.

Tämä ymmärtämisen yksinkertaisuus on tosin helppoa vain hyvinä aikoina, silloin kun rahaa on ja se takuuvarmasti tuottaa. Nyt näkyy kuitenkin tummia pilviä tämän markkinatalouden taivaalla. Polttoainien hinnat nousevat huijaa tahtia. Suuret amerikkalaiset pankit uhkaavat kaatua. Köyhien ruokajointi pitenevät taas meilläkin. Muun maailman näkäläisten luku ponnahti ylöspäin monella kymmenellä miljoonalla. Moni alkaa muistaa aikoja, jolloin pääoma ei enää poikinnutkaan. Siitä on taas tulossa maho lehmä, joka ei kelpaa kuin teuraaksi.

Vaikea vertaus?

Jeesus ei yrittänyt kertoa muksellaan opettaa kuuli-joilleen, miten menestyvä bisnestä tehdään. Hänellä oli mielessä ihan jotakin muuta. Jeesus kertoi jälleen kerran vertauksen, jossa hän käytti sen maailman kieltä ja esimerkkiä, jonka kaikki ymmärsivät. Tällä kertaa vertauksen esimerkiksi on sellainen, jonka meidän aikalme pitäisi ymmärtää vielä monin verroin paremmin kuin ihmiset 2000 vuoden takaa. Niin väkevä on rahan mahti, niin sitkeä on ihmisen toive menestyä tässä elämässä, että se ei järky, vaikka vuosituhat kuluu ja aatteet vaihtuvat. Tämä ei kuitenkaan sinällään riitä vertauksen ymmärtämiseen. Jos kerran Jeesus ei puhu menestyvästä liikkeenharjoittamisesta, mitä hän sitten tarkoittaa? Tarvitaan halua ja kykyä lukea rivien välistä ja peräantamatonta kolkuttamista Jumalan sanan salaisuksien ovella. Muussa tapauksessahan asia olisi yksinkertainen: kristinuskossa ei olisi kyse muuta kuin omien kykyjen taitavasta käytöstä, menestymisestä ja voitosta nauttimisesta. Ja sellainen ei kuulu

arkkailjoille eikä luusereille. Alkakaamme nyt kolkuttua sanan ovea.

Saamme valtavan pääoman

Miehellä on siis kolme palvelijaa, jotka saavat hoitaa isäntänsä taloutta hänen ollessaan pitkällä matkalla. He kukin saavat ison lottovoiton verran rahaa. Jos yksi talentti vastasi 6000 miehen päiväpalkkaa, se oli ehkäpä puoli miljoonaa euroa. Viisi talenttia olisi silloin pari kolme miljoonaa.

Jokainen sai siis valtavan pääoman, jonka avulla heidän oli asioitava isäntänsä hyväksi. He eivät itse ansainneet sitä. Se kaikki oli vierasta pääomaa, lahjoitettua, mutta samalla kuitenkin lainaksi annettua.

Kaikki mitä meillä on, on Jumalan meille antamaa. Tässä on kristillisen uskon alkeiden ymmärtämisen ensimmäinen kohta. Eikä vain kaikki mitä meillä on, vaan itse elämä on lahjaa. Arvaan että joukossamme on monia, joiden on ollut vaikea oppia tätä uskon ensimmäistä aakkosta. Elämässä on ollut niin paljon vaivaa, sairautta ja surua, että sen nimittäminen lahjaksi voi tuntua pilanteolta. Kuitenkin on ollut aina niitä, jotka kapinoituvaan elämään taakkojen alla silti ovat antaneet elämänsä Jumalan käsiin ja jaksaneet kiittää häntä.

Toinen tärkeä asia – erilaiset ihmiset, armo on sama – on, että palvelijat saivat hoidettavakseen erikokoisen pääoman. Mies antoi "kullekin hänen kykynsä mukaan". Nämä "kyvyt" ovat juuri tämän kertomuksen pohjalta monissa eri kielissä saaneet nimityksen "talentit".

Kolmanneksi, talentti ei merkitse samaa kuin lahjakkuus tai "kelvollinen kansalaiskuunto". Ne voivat taata meille arvostetun aseman tässä maailmassa, mutta ne eivät riitä pelastukseen iankaikkiseen elämään. Se, että jokin sinänsä hyvä ominaisuus meissä ei vielä riitä, ei myöskään tarkoita, että ne kyllä riittäisivät, jos niitä olisi tarpeeksi. Talentit eivät kerta kaikkiaan pelasta ketään, jos ymmärrämme niillä omia avujamme. Sen voi tehdä vain Jumalan armo. Se on pääoma, joka ei häviä. Siitä voidaan luopua ja sitä voidaan halveksia, mutta arvoaan se ei menetä.

Vaikka olemme saaneet koko elämän suurena lahjana, olemme ihmisinä hyvin erilaisia, emme eriarvoisia, mutta erilaisia. Tämä erilaisuus ei ole virhe tai vamma, vaan se on suuri

hän saattoi olla ihan "kunnan mies".

Mutta hän yritti päästä helpolla ja kaivoi talentin maahan. Kun hän sanoo tehneensä niin sen tähden, että hän tuns pelonsekais-ta kunnioitusta ankaraa isäntänsä kohtaan, sanojen takaa paljastuu pelkkä veruke, yritys peittää oma naksu ja pelastaa oma nahkansa. Onhan paljon enemmän vaivaa, jos lähtee pääoman kanssa hankkimaan kuin kaivaa se maahan. Palvelijan puolustautumisen pelkäksi verukkeeksi paljastaakin isännän huomautus, että yhtä vähällä työllä hän olisi päässyt panemalla rahat pankkitilille kasvamaan korkoa.

Lahja vai laina?

Elämämme on lahja Jumalalta. Mutta se on myös lainaa, joka on hänen omaisuuttaan. Miten nämä kaksi voivat sopia yhteen? Jos kerran joku antaa lahjan, eikä se silloin ole kokonaan lahjan saajan omaisuutta, jolla hän voi tehdä mitä tahtoo? Laina taas on lainanottajan omaa vain väliaikaisesti. Se on maksettava aikanaan takaisin. Voi-atko nämä kaksi pitää paikkansa samalla kertaa? Eivät voi, jos ylimmäksi arvosteluperusteeksi otetaan meidän käsitteemamme johdonmukaisuus. Mutta ei ainoastaan Jumalan sana, vaan myös koke-mus osoittaa, että ne ovat totta.

Me pyhäjärveläiset pidimme alkuperäistä kotiseutuamme Karjalassa suurena Jumalan lahjana. Mouhijärvi saattaa olla täällä ikänsä asuneiden silmissä vähintään yhtä kaunis. Mutta karjalaisten ikävä kotiseudulleen ulottuu yhä sukupolvien rajojen yli. Nyt meidän, ainakin tämän sukupolven, on myönnettävä, että se oli vain lainaa.

Jumalan uskollisuus meitä kohtaan ei ole mitattavissa sillä, miten täällä menestymme. "Eihän meillä täällä ole pysyvää kaupunkia, vaan me odotamme ikävöiden sitä kaupunkia, joka tulee" (Hepr 13:14). Tällä ikävöivällä odotuksella me otamme vastaan Jumalalta ne talentit, jotka hän näkee hyväksi meille antaa. Älä pelkää panna sitä käytäntöön. Ahkeri lo-ut-tavasti sen lahjan varassa.

Tämä on palvelijoille uskottujen talenttien sanoma. Se koskee sekä tätä että tulevaa elämää. Ne molemmat ovat Jumalan lahjaa. Ota se kiitollisena vastaan hänen kädestään, pane se elämässä harjoitukseen ja anna se hänen haltuunsa.

JUHANI FORSBERG

Helppoa elämää ei ole luussa

Jeesuksen vertauksen kolmannen palvelijan tuomio tuntuu kohtuuttomalta. Näyttää siltä, ettei hän halunnut tuhota saamaansa pääomaa. Ei hän tahtonut aiheuttaa vahinkoa työnantajalleen. Ei hän tuhlannut talenttiaan elämän nautintoihin eikä vastannut sitä. Itse asiassa

Merkkipäiviä

Esko Sipponen 80-vuotiaaksi

Esko Sipponen täytti ke-
säkuussa 80 vuotta. Juhla-
päivää 18.6. Esko vietti yh-
dessä vaimonsa Seijan
kanssa lomaillessaan Sum-
massaareissa. Matkan jäl-
keen lapset perheineen vei-
vät syntymäpäiväsankarin
puolisoineen juhla-aterialle
keuruulaiseen maalaispirt-
tiin. Samalla muisteltiin elä-
män vuosikymmeniä Es-
kon elämästä kootun leike-
kirjan avulla.

Esko syntyi Emma (o.s.
Karonen) ja Matti Sippo-
sen perheeseen lapsista kol-
manneksi. Sisaruksista van-
himmat olivat Sirkka (-21)
ja Hannu (-23). Lapsista
nuorin Kari syntyi vuonna
-37. Noitermaalla Matti-
isä työskenteli konemiehe-
nä sahalla ja siellä isää aut-
taessaan Esko sai oppia ar-
vostamaan ahkeraa työnteo-
koa. Perhe teki kaksi evak-
komatkaa: ensimmäisen
Alavuden kautta Turkuun,
jossa olisi odottanut tehd-
astyö Jalostajalla. Välirau-
han aikana perhe palasi
Noitermaahan. Toisen
evakkotaipaleensa Esko
teki 16-vuotiaana hevosia
kuljettaen yhdessä naapu-
rin pojan kanssa. Matkaa
rattailla nuorille miehille
hevosineen kertyi Pyhäjär-
veltä Keuruulle noin 650
km.

Koti löytyi Keurusselän
rannalta Pappilanniemen-
mästä. Siellä Esko ja Seija ovat
viettäneet jo kultaheijon-
kin, joten ranta, järvi ja
Keuruun seutu ihmiseen
ovat tulleet läheisiksi.

Esko kuuluu siihen ikä-
polveen, joka ei joutunut
sotapalvelukseen, muttei
koulunkäyntiinkään ollut
oikein mahdollisuutta so-

Kuvassa keskellä Seija ja Esko Sipponen. Eskon vasemmalla puolella poika Tero perheineen, vaimo Marjo sekä tyttäret Sirkka ja Salla. Eskon oikealla puolella tytär Tarja perheineen, puoliso Esa Uski sekä lapset Ilari ja Mila-Maria. Kuva: Esko Soini.

dan ja jatkuvien muuttojen
vuoksi. Keuruulla ollessa
ammattinvalinta tuli ajan-
kohtaiseksi. Vanhimman
veljen apumiehenä vietetyt
ajat johdattivat Eskon
kuorma-autoilijaksi.

Luonto ja kalastus olivat
tärkeitä elämänsäalueita jo
Karjalan Kannaksella. Myös
Keuruun seutu on tarjonnut
upeat mahdollisuu-
det uisteluun, verkko-
kalastukseen, pilkkimiseen
ja muuhun kalojen narraa-
miseen. Toki välillä kalas-
tus- ja marjastusmatkoja on
tehty Lapin pohjoisia pe-
rukoita myöten. Muutama
vuosi sitten Eskolla oli vie-
lä talviverkot kodin lähive-
sillä. Marja- ja sienimet-
sään Esko suuntaa edel-
leenkin mielellään.

Hevoset ovat kuuluneet
Eskon elämään aina. Ne
olivat osa arkipäivää Noiter-
maassa ja myös ravikil-
pailuja käytiin jo Eskon lap-
suudessa. Serkkunsa Tuom-
on ja muiden sukulais-
miesten kanssa Esko on

kiertänyt kymmenet kunin-
kuusuravit. Nyt vanhemmal-
la iällä, hevosten hoitoa ja kas-
vatusta Esko harjoittaa
Keuruulla asuvan ja kuor-
ma-autoilua jatkavan poi-
kansa Teron Rajakulma-tal-
lilla. Välillä ravivalmennus-
takin on ollut ohjelmassa.

Isovanhemmuutta Esko
ja Seija saivat odottaa pit-
kään. Suuri ja molemmiin-
puolinen ilo papalla on ol-
lut Teron tyttäristä Sallasta
ja Sirkasta. Vunukoiden
kanssa pappi lenee par-
haimmillaan. Hän kuljetti
pojan tyttäriä kerhoihin ja
leikkikentille ja nytemmin
seuraa tarkkaan tyttöjen
urheiluharrastuksia. Tam-
pereella asuvan Tarjan po-
jan Ilarin jalkapallopeleissä
pappi on käynyt voimien-
sä mukaisesti ja aina tava-
tessaan hän muistaa kysyä
viimeiset kuulumiset peli-
tantereilta. Nuorin vunu-
koista on syksyllä koulun
aloittava Mila-Maria. Hä-
nelle pappi on opettanut
muun muassa aidon vihel-
tämisen taidon.

Eskolla on ollut mahdol-
lisuus matkustaa kotikon-
nuille Noitermaahan ja ko-
kea omaa lapsuutensa ja
nuoruutensa maailmaa uu-
delleen. Tosin kotitalo lam-
min rannalla on ränsistynyt
näinä vuosikymmeninä
siitä millaiseksi se jäi Es-
kon mielikuviin 1940-luvul-
la. Tutut talot kallellaan Py-
häjärven raitilla ovat muis-
tuttaneet muutoksen pysy-
vyydestä. Esko ei ole niitä
karjalaisia, jotka haikkailisi-
vat Karjalaa takaisin.

Isä on aina ollut hyvä
sutkautusten, tarinoiden ja
muistelusten kertoja. Meil-
lä lapsilla on elävä ja rikas
kuva hänen lapsuudestaan
ja nuoruudestaan ja karja-
laisuus vetää meitä kum-
masti puoleensa.

Toivotamme terveyttä ja
elämäniloa isän uudelle
vuosikymmenelle!

TERO ja TARJA
SIPPONEN

Nuijan varresta

Ajankohtaista

Koulujen alkaessa opetta-
jat pyytävät oppilaitaan kir-
joittamaan kesän tapahtu-
mista. Tässä pari poimin-
taa noista kirjoituksista.
"Minä kävin kesällä Turus-
sa. Kävin myös Turun lin-
nassa. Se on ihan siinä jää-
telökioskin vieressä!"
Luokkatoveri puolestaan
kirjoitti lyhyesti ja ytimek-
kästi: "Kesä meni ja syksy
tuli". Näin ne lapset ja näin-
hän se syksy on kohta tu-
lossa.

Vpl. Pyhäjärvi juhlat
Mouhijärvellä on juhlittu.
Koska tässä lehdessä on
tarkemmat juhlaselostukset
luettavissa, totean lyhyesti
että juhlaaikutus oli nouda-
tettu hyvin ja väkeä oli pal-
jon molempina päivinä.
Ohjelmien lisäksi "haasta-
misella" on edelleen tärkeä
merkitys, jota lähdetään
liikkeelle pitkienkin matko-
jen takaa. Ensi vuonna ko-
koonnumme Nokialla. Eh-
käpä sielläkin on jotakin
uutta tiedossa. Tervetuloa!

Oman Säätiömme vai-
heet on nyt saatu tallennet-
tua kansien väliin. Histo-
riikkiin tutustussa käy sel-
ville, mistä on lähdetty ja
mitä on tapahtunut 60 vuo-
den aikana. Kirjoitus ete-
nee kymmenen vuoden jak-
soissa, jolloin pääkohdat ja
tärkeimmät päätökset sekä
avainhenkilöt on voitu ot-
taa mukaan. Runsas kivi-
tus elävöittää sopivasti teks-
tiä. Vaikka kirjan kuvat ovat
pääosin julkakuvia, tuovat
ne esille yhteisin ponnis-
tuksin saavutettuja tavoit-

teita vuosien varrelta. Ym-
marramme hyvin, että kai-
ken tämän lisäksi taustalla
on ollut suuri joukko hen-
kilöitä jotka ovat halun-
neet tehdä työtä Pyhäjär-
veläisyyden saralla yhteisek-
si hyväksi. Pöytäkirjojen ja
monien tietolähteiden poh-
jalta kirjoitettuna historiik-
ki toimii myös mainiona
hakuteoksena. Historiikkia
on saatavana sen kirjoitta-
jalta Reino Äikiältä. Suosit-
telen.

Sitten olisi tarjota työtä
ja tehtäviä. Säätiömme asia-
mies, joka samalla toimii
taloudenhoitajana, on jo
pari vuotta sitten ilmoitta-
nut jättävänsä tehtävät seu-
raajalleen tämän vuoden
jälkeen. Koska alustavat tie-
dustelut eivät ole tuotta-
neet tulosta, saatat tämän
asian lukijoiden tietoon.
Haemme siis Reinolle ja
Helville seuraajaa. Tehtä-
viä voidaan jakaa tai muo-
kata tarpeen mukaan. Jos
asia kiinnostaa, niin otta-
kaapa rohkeasti yhteyttä al-
lekirjoittaneeseen. Kuulol-
la ollaan ja asiaan palataan
syyskuussa. Siihen asti kii-
tos, näkemiin ja kuulemiin!

Harjavallassa 8. elokuuta
2008

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Hallituksen puheenjohtaja

Kiitos Yrjö-enolle

Yrjö Viskari on poikennut tervehtimään sairaal-
lassa petipotilaana olevaa sisarentytärtä Kaija
Suvelaa tervehtimään.

Tämän kiitoksen kirjoitta-
ja on Kaija Suvela ja olen
jo edesmenneiden Aune
Inkisen os. Viskari ja Pauli
Inkisen tytär. Kun miehe-
ni vielä eli ja lapset eivät
olleet lähteneet kodistam-
me omille teilleen Sinä
Yrjö-eno kävit luonamme
useita kertoja. Kun tänä
kesänä vierailit luonani tun-
tui tuo käyntisi hyvin ar-
vokkaalta, sillä nykyisessä
elämäntilanteessani sairaal-
lan pitkäaikaisena petipoti-
laana ollessani vieraat
ovat jo harvinaisia. Kiitos
myöskin sukulaisilleni ja
serkuilleni Irmalle ja Yr-
jölle jotka antoivat kaukaa

tulleelle sukulaiselle kulje-
tusapua. Ilman Teitä ei tä-
mään vierailu olisi var-
masti onnistunut.

Sinä Yrjö-eno olet se
sama iloinen veikko, jonka
jo lapsuuden ajoilta muis-
tan. Ikävuodet olivat vär-
jänneet tukkasi vaaleaksi ja
kuulosikin oli huonontu-
nut. Kanadassa vietetty 56
vuotta eivät ole kotimaan
muistoja Sinulta vienet.
Olen erityisen iloinen siitä,
että kotima on muistanut
sinua järjestämällä sinulle
sotaveteraanikuntoutuksen.
Muistahan poiketa edelleen
Lohjalla.

KAIIJA SUVELA

Selim Lehtinen täyttää 85
vuotta 24.8.2008 Huittisissa.
Hän on syntynyt Nurmijär-
vellä ja muuttanut
Kallenkartanon asuttami-
sen yhteydessä 1930-luvul-
la Pyhäjärvelle.

Kuolleita

Eila Maria Uskola o.s.
Musakka syntynyt Vpl.
Pyhäjärvi Salitsanranta
6.2.1930 ja kuollut 26.7.
2008 Tampereella.

Merja Inkinen Huittisista täytti 60-vuotta 16.7. Käden-
tairajana ja piirakanleipojana tunnettu varsinuusmaalai-
nen Merja poistui hyvissä ajoin ennen merkkipäivää
Kuusamon maisemiin yhdessä miehensä Yrjö Inkisen
kanssa. Merja on Huittisten Karjalaseuran hallituksen
varapuheenjohtaja ja monessa muussakin mukana Huit-
tisissa.

Kiitos! Sydämellinen kiitos kaikille sukulaisille,
jotka järjestitte minulle 70-vuotislahjaksi
ikimuistoksen matkan Karjalan Pyhäjärvelle.

Hilkka Lamos, Kanada

Helsingin Tuomiokirkossa
5.7.2008 vihittiin avioliit-
toon seurakuntapastori
Harri Kiiski ja teologian
ylioppilas Milla Ruskeepää.

Harrin vanhemmat Erja
ja Heikki Kiiski Huittisista.
Millan vanhemmat Marja-
Leena ja Olli Ruskeepää
Kiskosta. Kiiskin suku on
lähtöisin Vpl. Pyhäjärveltä
ja Marja-Leenan, os. Li-
matainen Sortavalan mkl.

Pyhäjärveläisyyden synty ja perintö – vuosisatojen takaa tulevaisuuteen

Pyhäjärvi-Säätiön hallinto-neuvoston puheenjohtaja, eversti **Antero Pärssinen** aloitti juhlapuheensa tervehdysten kunnioittavasti lottia ja veteraaneja, kutsuvieraita ja muuta juhla väkeä. Juhlapuheen teemana 60-vuotuisen säätiön kunniaksi oli pyhäjärveläisyyden synty ja perintö.

– Me Vpl Pyhäjärvi-säätiössä olemme tyytyväisiä siitä, että voimme juhla säätiömme 60-vuotista taivalta juuri Mouhijärvellä, jossa osan elämäntyöstään ovat tehneet ja viimeisen leposijansa saaneet meille pyhäjärveläisille monin tavoin tärkeät **Karl ja Impi Wiika**.

Noin vuoden kestäneen valmistelun jälkeen oikeusministeriössä toukokuun 18. päivänä 1948 hyväksytyissä säätiön säännöissä todetaan: ”Säätiön tarkoituksena on karjalaisten ja ensijaisesti pyhäjärveläisten taloudellisen ja henkisen toiminnan tukeminen ja kehittäminen.” Ja edelleen: ”Säätiö toteuttaa tarkoitustaan kokoamalla yhteen pyhäjärvellä toimineiden rahastojen, järjestöjen ja yhteisöjen varoja, jakamalla niistä sekä muillakin tavoin henkellistä varoista apurahoja ja yleensä tukemalla sellaista laillista toimintaa, joka edistää ensijaisesti entisten pyhäjärveläisten taloudellisen ja henkisen toiminnan kaikinpuolista menestymistä.”

Näin toteutui Pyhäjärven kunnan hoitokunnan aloitteesta käynnistynyt säätiöhanke.

– Syntyi Pyhän säätiö, jonka toiminta on nyt kestänyt kuusi vuosikymmentä. Säätiön ensimmäiseen hallitukseen valittiin puheenjohtajaksi **Jalmari Pusa**, varapuheenjohtajaksi **Matti Pärssinen** ja muiksi jäseniksi **Impi Wiika** ja **Matti Hinkkanen**. Asiamiehenä aloitti **Vilho Toivainen**. Ensimmäisen hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi **Heikki Inkinen** ja varapuheenjohtajana **Heikki Pärssinen**.

Säätiön nimi oli vuoteen 1998 Pyhän säätiö ja sen jälkeen Vpl Pyhäjärvi-Säätiö. Nimen muutoksen mahdollisti Neuvostoliiton (SNTL:n) hajoaminen, kun alun perin kielletty pitäjänimet sai ottaa käyttöön.

Säätiön perusta – pyhäjärveläisyys – perustuu ja tukeutuu vuosisatoiselle, vakalalle ja varmalle yhteistyön ja yhteenkuuluvuuden pohjalle. Miten ja milloin tällainen yhteenkuuluvuus on syntynyt?

– Historiassa saadaan pyhäjärveläisten elämästä ensimmäisiä viitteitä vuoden

Juhlapuhuja Antero Pärssinen.

1500 Vatjan viidenneksen verokirjasta. Silloin Pyhäjärvi luettiin Sakkulan pogostaan kuuluvaksi.

Sataa vuotta myöhemmin voidaan arvioida pyhäjärveläisten yhteen hitsautumisen olleen hyvässä vauhdissa.

– Tästä osoituksena on oman lutherilaisen seurakunnan perustaminen vuonna 1632. Saman tien rakennettiin myös oma kirkko, jonka valmistumisvuosi on 1634. Ison vihan päättymisestä, vuodesta 1721, alkaen meillä on olemassa myös kirjallisia dokumentteja pyhäjärveläisestä asujaimistosta. Tuolloin aloitettiin Pyhäjärven seurakunnassa kirkonkirjojen pito, totesi Pärssinen.

Kirkon pitäjäläisiä yhdistävä toiminta jatkui 1900-luvulle saakka, huolehtiin kirkko pääosin kansanopetuksesta 1800-luvun lopulle asti. Tällöin aloittivat ensimmäiset kansakoulut toimintansa. Kirkko toimi myös tiedottajana. Maallisten asioiden kuulutukset luettiin sunnuntaisin jumalanpalveluksissa.

– Kirkossa käynti oli tuolloin jokaviikkoinen velvollisuus. Sinne mentiin pitkistäkin matkoista. Kesäaikaan usein Pyhäjärveä pitkin veneillä – kirkkovenellä, jotka oli rakennettu tarkoitusta varten kyläkunnittain. Kirkon pitäjäläisiä yhdistävä vaikutus oli varsin merkittävä.

Toinen pyhäjärveläisiä yhdistävä tekijä oli jo Ruotsin vallan aikana alkanut mielivaltainen verotuksen vastustaminen. Venäjän val-

lan aikana, varsinkin 1800-luvulla, se paisui laajamittaiseksi lahjoitusmaakiistaksi. Mitä lahjoitusmailla asuminen merkitsi talonpojille?

– Heiltä vaadittiin hoivien rahaa ja/tai tilan tuotteita, yhteisesti palkattavaa työn johtoa ja työntekijöitä, päivätyövelvollisuutta omin työkaluin, osa hevospäiviä, hevoskyytejä kaupunkeihin jne.

– 1800-luvun alussa piti alustalaisten, entisten itenäisten maanviljelijöiden, tehdä Taubilan hoiviin 14996 työpäivää vuodessa. Ellei vaatimuksiin suostuttu tai kyetty esimerkiksi sairauden takia, talonpojalle, lampuodille voitiin antaa raippoja tai voitiin jopa häätää tilaltaan. Piiskapetit olivat tunnettuja ruoskimispaikkoja. Järjestyksen pitoon käytettiin kasakoita.

Tätä meininkiä siis Pyhäjärvellä vastustettiin maan-kuululla tavalla.

– Lukuisat olivat ne lähetystöt ja yksityishenkilöt, jotka matkustivat Helsinkiin Suomen Sennaattiin asiansa ajamaan tai pyrkivät jopa tsaarin puolelle Pietariin.

Kotipaikkakunnallakin kärajottiin.

– Totesin itse viime huikeudessa Viipurin arkistossa käydessäni, että esimerkiksi vuonna 1830 on Pyhäjärven talvikäräjällä käsitelty pelkästään lahjoitusmaariitoja. Asiakirjoja oli syntynyt yli 10 senttiä korkeaa nidottu ”kirja”. Mm. näihin tuomioihin on siten haettu muutosta aina tsaarilta saakka.

Maorjuus oli Venäjällä yleinen käytäntö.

– Pyhäjärveläisten sitkeä oikeustaistelu esti karjalaisen talonpojan alistamisen maorjaksi. Autonominen Suomen valtiopäivien vuosien 1863-67 aikana tekeillä päätöksillä valtio osti lahjoitusmaat ja myi ne sitten entisille omistajilleen.

– Paradoksaalista tässä oli se, että lahjoitusmaatalonpojat, lampuodit, joutuivat ostamaan omat tilansa pitkäaikaisten lainojen turvin. Viimeiset kontrahdit vuonna 1905 merkitsivät sitä, että 39 vuoden laina ulottui vuoteen 1943! Näin ei kuitenkaan todellisuudessa käynyt.

Kun maat oli saatu omaan omistukseen, elpyi yksityinen talous hämmästyttävällä vauhdilla. Lainat maksettiin ja tilat lunastettiin itselle yleensä lyhyessä ajassa.

– Pyhäjärvellä vallitsi koko 1900-luvun alkupuolen tekemisen meininki ja alue vaurastui ripeästi. Oma taloutta ja samalla koko yhteisöä haluttiin kehittää, kun arkisen ahertamisen hyödyt olivat saatavissa oman leivän leventämiseen eikä työpanosta tarvinnut luovuttaa lahjoitusmaaisäntien käyttöön.

Kun sitten Suomi itsenäistyi, oli entistään selvempää, että elintaso kohosi kaikinpuolisen aktivoitumisen myötä.

– Maataloudessa tehtiin erittäin pitkiä työpäiviä ja monimuotoinen kurssitoiminta toi uutta laatua niin oman kuin myytäväksi tarjottujen tuotteiden valikoimaan.

Tätä kehitystä kuvaa Impi Wiika kirjoittamassaan Vpl Pyhäjärven historiassa seuraavasti: ”Maan itsenäistymisen jälkeinen nopea maatalouden kaikinpuolinen nousu näytettiin lähinnä peltoalan lisääntymisessä, karjakannan uusi- misessa, rakennusten korjaamisessa ja puutarhojen perustamisessa. Pitäjän kyläkuntien kuva muuttui ja yleinen hyvinvointi alkoi. Niihin epäileviin kysymyksiin, joita Kannaksen tulevaisuuteen näiden oli aikanaan herättänyt, sen väestö antoi itse vastauksen. Se ei ollut jäänyt ruikuttamaan vaiken- sien keskelle, vaan oli ottanut ratkaisut omiin käsiinsä, josta seurauksena oli koko maakunnan kasvojen ja koko elämän- taidin muuttuminen. Missä ennen oli korpi tai vesiperäinen sammaloitunut niitty, siellä kasvoi rehevä apilabeina tai korkea vehnä. Pellon rajat olivat kaikkonneet taloista kauas, oli syntynyt laajoja silmää hieleviä viljelysalueita, jotka kaik- ke kertovat asukkaiden työstä ja kasvaneesta varallisuudesta.”

– Todettakoon, että kun Pyhäjärven peltoala vuonna 1920 oli 4289 hehtaaria, oli se vuonna 1943 kaksinkertainen eli 8488 hehtaaria. Samalla tietysti myös tilakoko kasvoi merkittävästi vuosisadan alun erittäin pientilavaltaisesta keskikokoisen suuntaan. Yleinen toiveikkuus oli vallalla.

Yhdessä tekemisen meininkiä kuvaa erinomaisesti myös vilkas koulutus- ja kurssitoiminta.

– Erityisen runsaasti järjestettiin kursseja vuonna 1896 perustetun Pyhäjärven maamiesseuran ja koko pitäjän alueella viitetoista kyläyhdistyksenä toimineiden marttojen toimesta. Tärkeä osansa kurssitoiminnassa oli 1918 Karl Fazerin omistukseen siirtyneellä Taubilan kartanol- la. Vilkaista oli myös osuus, yhdistys- ja muu järjestötoiminta.

Urheilullakin oli merkittävä vaikutus ihmisten hyvinvointiin ja yhteistoiminnan kehittymiseen.

– 1800-luvun lopulta alkaen urheiluttiin nuorisoseuroissa, kunnes vuonna 1915 perustettiin Voimistelu- ja Urheiluseura Pyhäjärven Kaiku. Sillä oli omat, vilkaasti toimivat kyläosastonsa suurimmissa kylissä. Pitäjän keskeisenä urheilureenana, voisiko sanoa leikkiläisesti stadionina toimi Kirkkoaho.

Vilkaasta yhdistystoiminnasta kertoo sekin, että eri puolilla pitäjää oli yhteensä kaksikymmentä seurojentaloa.

Pyhäjärveläisyys periytyi uusille asuinajalle.

Edellä kerrottua taustaa vasten ei siis todellakaan ole mikään ihme, että Pyhäjärven kunnan hoitokunta toimi myös uusilla asuinajalla varsin ripeään tahtiin.

Säätiön perustamisen kanssa samanaikaisesti käynnistettiin myös oman pitäjän historian valmistelu. Historiahanke eteni pikavauhdilla, sillä Impi Wiikan kirjoittama historiateos valmistui A4-kokoisena, 500-sivuisena laitokse- na jo vuonna 1950, pari vuotta hankkeeseen ryhtymispäätöksen jälkeen, kiit- teli Antero Pärssinen.

Kotona Pyhäjärvellä oli kokoonnuttu Kirkkoaholle viettämään yhdessä kihupyhää kahdeksantena sunnuntaina kolminaisuudesta eli vuosittain vaihdellen heinäkuun lopun ja elokuun alkupuolen välillä.

– Eikä kihupyhän vietos- ta haluttu luopua. Niinpä jo 27.7.1947 järjestettiin ensimmäiset Pyhäjärvi-juh-

lat Siurossa. Näin jatkettiin entistä pyhäjärveläistä perinnettä täällä uusissa oloissa. Hajallaankin asuen halluttiin kokoontua yhteen juhlimaan ja tuttuja tapamaan; haastamaan.

– Juhlapaikkamme on vuosien saatossa vaihdellut. Eniten juhlayleisöä on saatu pääsijoitusalueilla Satakunnassa ja Pirkanmaalla järjestetyissä juhlissa. Menestys oli myös Pyhäjärvellä vuonna 1998 järjestetty Kihu, johon matkusti 14 bussilla juhla- kansaa. Jumalanpalvelus pidettiin lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkillä ja kirkko- kahvit juotiin luonnollisesti Kirkkoaholla.

Vpl- Pyhäjärvi-lehden tarve selkiintyi 1950-luvulle tultaessa.

– Säätiö ryhtyi tuumasta toimeen. Vuoden 1955 Kei- kyan Pyhäjärvi-juhille valmisti 1000 kappaaleen näytenumero, ja seuraavana vuonna tehtiin päätös vaihtu- kuituisesti ilmestyvästä lehdestä. Vastaavina toimittajina olivat alkuvuosina Jalmari Pusa ja **Matti Tenkanen**. **Kauko** ja **Eeva Hämäläinen** toimittivat lehteä vuodesta 1963 alkaen kahden vuosikymmenen ajan.

Antero Pärssinen painotti, että täytyy todella ihail- la tuota pyhäjärveläisten ikä- polvea, joka niissä oloissa heti sodan jälkeen, kun kädet olivat täynnä työtä uuden elämän ja kodin rakentamisessa, uusille asuin- joille totuttamisessa ja kun- kin paikkakunnan elämään aktiivisesti osaa ottaessa, vielä jaksoi uurrastaa karja- laisuuden ja pyhäjärveläisyyden vaalimisessa.

– Samalla he loivat van- kan pohjan vuosikymme- niksi eteenpäin sille työlle, jonka näkivät tärkeäksi. He rakensivat menneiden su- kupolvien sitkeällä uuras- tuskella luodulle pohjalle – pohjalle, jonka esi-isämme, pyhäjärveläiset lahjoitus- maatalonpojat olivat edel- lisellä vuosisadalla rakenta- neet.

– Säätiömme alkuajan johtohenkilöt ymmärsivät myös jatkuvuuden merki- tyksen. Kokoneiden kun- nallis- ja järjestömiesten ja naisten joukkoon valittiin nuoria pyhäjärveläisiä. Näin säätiön hallintoon tulivat mm. **Erkki Pärssinen**, **Reino Äikiä** ja **Salme Rintala**. Heidän työnsä yhdessä monien muiden kanssa on kantanut säätiö- tämme 2000-luvulle asti.

Järjestelmällisesti on sää- tiön hallintoon haettu nuo- rempia henkilöitä.

– Evakossa syntyneiden määrä on lisääntynyt 2000-

luvulla niin, että me paljajalkaiset pyhäjärveläiset olemme nyt vähemmistö-nä säätön hallinnossa.

Tämän päivän Vpl Pyhäjärvi-säätiön keskeiset toiminnot ovat Pyhäjärvi-juhlien järjestäminen yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa, kuukausittain ilmestyvän Vpl. Pyhäjärvi-lehden kustantaminen ja toimittaminen, opiskelu- ja urheilustipendien jako sekä Karjalaan, Pyhäjärvelle jääneiden ja sinne pystytettyjen muistomerkkien ylläpito.

Sankarihauta-alue muistokivineen, Vapaussodan muistomerkki, kirkon paikan muistokivi ja aitaus sekä lahjoitusmaatalonpöykien muistomerkki ovat huolenpitomme kohteina. Tähän liittyy luonnollisesti myös hyvien, toimivien suhteiden ylläpito alueella nykyisin asuviin ihmisiin ja heidän johtohenkilöihinsä.

Tämän päivän nuoria juhlapuhuja kannusti hankkimaan tietoa juuristaan.

Nyt kun juhlimmekin saatiin uutta ilmettä nettietokilpailun muodossa ja kiinnostus omiin juuriin – omaan sukuun – on yleisesti lisääntymässä, toivon, että teidän aktiivisuutenne kantaisi kauas tulevaisuuteen karjalaisuuden ja erityisesti pyhäjärveläisyyden vaalimisessa. Käykää tutustumassa esivanhempienne entisiin asuinsijoihin. Kautti, todella kauniit, maisemat ovat siellä nytkin talalla, vaikka infrastruktuuri ei olekaan meillä totutulla tasolla.

Tutustukaa pyhäjärveläisyyden historiaan ja elämän sisältöön. Meillä on erinomainen historiatego, jota useat kylä- ja koulupiirikirjat täydentävät suurenmäisesti. Kyselkää menneistä ajoista vanhemmiltaan ja isovanhemmiltaan.

Mummojen ja pappojen kertomukset herättävät historian eloon

Pääjuhla juontaja Asta Seppälä-Puputti opasti nuorten puheenvuoron käyttäneen Helena Hietasen puhujapöytä. Hietanen kehotti nuoria haastelemaan vanhempiensa sukulaisten kanssa, jolloin historia herää paremmin eloon.

Lopuksi Antero Pärssinen kertoi omakohtaisia muistikuvia Pyhäjärvi-juhlien alkuajoilta.

Olin ensimmäisten Pyhäjärvi-juhlien, Siuron juhlien 27.7.1947 aikaan vähän yli kymmenvuotias. Erityisesti on jäänyt mieleeni vuodelta 1634 olevan kirkonkellon soitto juhla-paikalla. Se kuulosti tosi juhla-valta pienen pojan korvissa.

Toinen erityismuisto on Kaiun muistoviestin vanhimpien, yli 50-vuotaiden osanottajien juoksuasut: takki, hattu, kengät ja sukat pois, henkeli kunnolta olkapäälle, housunlahkeita pari kierrosta ylös ja sitten menoksi.

Nuoruusvuosilta muistan erityisinä helminä Nestori Kaasalaisen lennokkat puheet ja juhla-kansan vilkkaan haastamisen, jota Nestori joskus puhuessaan vähän toppuuttelikin – ainakin puheen aikaista soriina.

Pärssinen esitti Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön puolesta kunnioittavan kiitoksen kaikille niille, jotka ovat 60-vuotisen toiminnan aikana uuraaneet pyhäjärveläisyyden eteen säätöä hallinnossa, lehden aikaansaamisessa ja jokavuotisten juhlien järjestämisessä ja niillä käymisessä.

Kuten Reino Äikiä kirjoittama säätöimme 60-vuotishistoriikki ja toimintamme kaikkina noina vuosina osoittavat: yhteistyö on edelleen voimaa. Toivon ja uskon, että työ pyhäjärveläisyyden – karjalaisuuden vaalimisessa jatkuu ja saa yhä uusia sukupolvia kunnioittamaan esivanhempiemme työtä ja perintöä. Sen nämmäkin Pyhäjärvi-juhlat Mouhijärvellä osoittivat, kiitteli juhlapuhuja.

60-vuotisen taipaleensa kunniaksi säätö tarjosi tilaisuuden päätteeksi juhla-välle kahvit.

Kunniavartio sankarihaudalla, ja kirkkokansaa. Jumalanpalveluksen ja ehtoollisenjaon hoitavat kirkkoherra Lasse Hautala, rovasti Raimo Vuoristo, teologian tohtori Juhani Forsberg ja rovasti Silja Forsberg.

”Jokaisella on velvollisuus tehdä parhaansa isänmaan hyväksi”

Pyhäjärvi-juhlan juhla-jumalanpalveluksen jälkeen puheen Mouhijärven sankarihau-dalla piti Reserviläisliit-to ry:n varapuheenjohtaja Esko Raskila.

Hautausmaan muistotilaisuudessa kunnioitettiin niin sankarivainajia, Karjalaan jääneitä vainajia sekä kaikille meille niin rakkaita äitejä. Kaikilla kolmella muistopatsaalla oli kunnia-vartio ja kukkienlasku. Kiitosta haluttiin osoittaa myös sotiemme veteraaneille ja lotille.

Suomen voimakkain kasvu osui sodan jälkeisiin vuosiin sekä 1950- ja -60-luvuille. Raskaat ja meille kaikille ikävät alueluovutukset ovat jättäneet syvän arven ja toisaalta kaipauksen sydämiimme. Silloinen Neuvostoliitto toimi suurvallapolitiisella otteella ja voimalla jonka raskaimman taakan kantoi Karjalan heimot, totesi Raskila.

Venäläisen valvontakomission ote oli kova ja ankara, jopa vainoojaan ver-rattava. Epävarmuus kal-voi Suomalaisen mieltä. Oliko raskain taistelu ja uhrauksien saatu torjunta-voitto sittenkään totta?

Toivo paluusta rakkaalle Karjalan kunnalle jäi elämään ja toivo siitä, että oikeus toteutuisi.

Uhasta huolimatta Kar-

jalaisen väestön positiivisen asenne ja sopeutumis-kyky mahdollistivat uudelle asuttamisen ja useim-mille leipäpuu löytyi nopeasti.

Kaikesta huolimatta, meidän tehtävämme on säilyttää kaikki se hyvä, mitä olette ahkeruudella, yrittä-jyydellä ja työnteolla raken-täneet. Kiitokset Teille rakentajasukupolvi tästä kai-kesta, sanoi Raskila.

Ei tämä hyvyyt ole tullut ilmaiseksi. Se on vaat-tanut paljon uhrauksia, kärsimystä, työtä, ahkeruutta, hie-kä, tulevaisuuden uskoa, mutta myös menetyksiä ja eroikävää.

Vaikka Mouhijärven kunta ei fyysisesti sijaitse Laatokan rannalla eikä Kar-jalan mailla, ei kuntamme jäänyt osattomaksi sodan raakuuksista. Särkymistä tapahtui niin fyysisesti kuin henkisesti. Tästä esimerkin voimme nähdä Mouhijär-venkirkkomaalla ja sankari-haudalla. Sankarihauta ja Karjalaan jääneiden muis-tomerkki kertoo karulla, mutta hienolla tavalla, miten suuret olivat uhrauk-semme Suomen itsenäisyy-den puolesta.

Kun olen kuunnellut Isäni ja laajemmin veteraanisukupolven omakohtaisia muistoja ja lukenut muistelmakirjoituksia, saa sen

yhden päivän kuva dra-maattisia, suorastaan traagisia sävyjä. Aamun rauha ja sitä seurannut pettymys, ilo ja itku kulkivat rinnak-kain, eikä niitä voinut toinen toisestaan erottaa. Ilo yhdellä elämän säilymisestä, itku toisella lähimmäisen menettämisestä. Sota oli käsin kosketeltavissa myös täällä kotirintamalla oleville, erityisesti äideille, sankareista suurimmille.

Elämän lain mukaan veteraanien rivit harvenevat päivä päivältä.

Meillä, sodan jälkeen syntyneillä on nyt velvollisuus huolehtia siitä, että veteraanien perintö ja muistot Karjalasta siirtyvät tule-ville sukupolville.

Rakkauksella hoidetut sankarihautausmaat ovat näkyvä osa veteraanien perintöä. Ne ovat eläviä historia-kirjoja, joita jokaisen sukupolven kannattaa lukea. Näille sankarivainajille, tuntemattomille sotilaille, isänmaan vapaus oli niin arvokas asia, että he olivat valmiita uhraamaan sen puolesta kaikkensa.

Esko Raskila muistutti, että se on viesti, joka velvoittaa tänäkin päivänä meitä jokaista tekemään omalla paikallamme parhaamme isänmaan menes-tyksen hyväksi.

Me olemme saaneet

kulkea rauhan tiellä yli kuuden vuosikymmenen ajan. Siitä nousee suuri kiitollisuuden tunne. Sodan perintöä voimme vaalia kunnioittamalla niitä arvoja, jotka ahtaina aikoina kannattivat veteraanisukupol-vea, kunnian sukupolvea. Isänmaan rakkaus ja usko korkeimman johdattukseen.

Urho Kekkonen kirjoitti Talvisodan aikana: ”Sukupolvi voi kuolla, mutta jos se kuollessaan säilyttää kunniansa, on jälkeen tulevilla sisäistä voimaa, varmuutta ja uskoa kansallisen elämän jatkumiseen.”

Me olemme vastuun ottaneet. Siis pä kantakaamme se. Jumala isänmaatamme suuntaan.

Esko Raskila.

Tulin, näin ja koin

Huolella valmistellut Vpl. Pyhäjärvi-juhlal tarjosivat paljon näkemistä ja kokemista. Uutuutena ohjelmistossa oli nuorille suunnattu tietokilpailu, johon rohkeni neljä joukkuetta.

Rohkeasti lavalle nousi myös juhlien nuorin esiin-

tyjä, kuusivuotias ballerina Mila-Maria Uski, kuin myös lauantai-illan lauluryhmä "Kasalaisten lapset".

Hyvin hoituivat myös pitopöydän tarjoilut, ja koameasti annettiin arpajaispalkintoja: pääpalkintona oli käsin tehty kannell!

Juhlapuhuja Antero Pärssinen kehotti nykypolvea keräämään muistoja, hankimaan tietoa ja myös käymään esipolvien asuinsijoilla Pyhäjärvellä. Monen polven juhlaäenpaljoudesta voisi päätellä, että toive tulee toteutumaan. - MRT

Juhlatoimikunnan pj. Kari Äikäs (ylh.) ja varapj. Matti Hassi kiittävät runsaslukuisena saapunutta yleisöä.

Juhlajumalanpalveluksen jälkeen tehtiin kunnia-käynnit sankarihaudalle, Karjalaan jääneiden haudalle sekä äitien haudalle. Äitien haudalla kunnia-vartiossa seisoivat 8-vuotias Onni Pihlajamäki, 10-vuotias Johanna Rummukainen ja 9-vuotias Susanna Rummukainen.

Etualalla tanssin pyörteissä Seija ja Esko Sipponen. Kuva: Kari Äikäs.

Pirjo Äikäs haitareineen viihdytti iltamaväkeä ja tahditti myös illan tanssua.

Kanttori Päivi Vuoristo säesti Kaasalaisten suvun lapsiryhmää. Vasemmalla Aina Kiiala, Petra Hurme, Eerika Hurme, Katariina Kalliomäki ja Onni-Matti Kiiala.

Nuorten tietokisaan osallistuivat Eveliina Äikäs ja Petri Paatelainen, Helena Hietanen ja Mira Köykkä, Liisa ja Heikki Naskali sekä Johanna Andersson ja Jaakko Savolainen.

Mouhijärven kirkko kutsui kansaa jo iltajuhlaan, jossa teemana oli Kaarle ja Impi Wiika.

Marja-Leena Viitasen johdolla katetusta pitopöydästä riitti antimia juhlaäelle.

Mila-Maria Uski oli iha- na 6-vuotias ballerina.

Rauni Rokan Kalevalainen tervehdys käynnisti iltamat, joiden juontajana toimi Keijo Lehtonen.

Esko Pulakka toivotti pyhäjärveläiset ystävineen ensi kesänä juhlille Nollalle.

Laulajatar Marianne Fontainea säesti kanttori Las- se Rajalampi.

Moninkertaiselta tuohitöiden mestari Maija Nurmiselta eivät ideat lopu luonnonmateriaalin käytössä. Tuohesta tulee vaikkapa lapsen kantokoppa, kirveenterän suoja tai rintaliivit. Taidonnäytteitä ihmeteltiin juhlien näyttelyssä.

Kaarle ja Impi Wiikan haudalle kukkatervehdyksen laskivat Reijo Äikiä ja Eila Savia.

Wiikojen elämäntyötä muistelivat värikäästi Salme Rintala (vas.) ja Aila Mannikainen. Kts. seuraava aukeama.

Vpl. Pyhäjärvestä esitelmä 18.9. Tyrvään seudun Museossa

Museon ja Vammalan kansalaisopiston yhteisesti järjestämänä pidetään avoin esitelmätilaisuus museolla torstaina syyskuun 18. päivänä kello 18.00 alkaen.

Tilaisuudessa säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja Antero Pärssinen esittelee entisen Vpl. Pyhäjärven pitäjän. Esitys perustuu varsin laajaan lähdeaineistoon useina valokuvineen ja taustatietoineen.

Museossa on helmikuuhun saakka avoinna Pyhäjärveläisiä kunnallisvaikuttajia käsittelevä näyttely. Tiedustelut Reino Äikiä puh. 040-769 5775

Koko perhe juhlilla: lapset Lari, Leevi ja Lotta sekä isä Pertti ja äiti Seija Hakanen.

Ensimmäinen kotiseutumatka sytytti karjalaisuuden täyteen liekkiin

Hakasen perhe Vammalasta on innostunut karjalaisuuteen niin, että lapsiakin on jo viety "mummulaan" Pyhäjärvelle.

Perheeseen kuuluu **Pertti Hakanen**, 39, vaimonsa **Seija Hakanen**, 41, sekä lapset **Lotta**, 11, **Lari**, 9 ja **Lenni**, 5.

– Sukujuureni Karjalaan ja Pyhäjärven Pyhäkylään on seuraava: äitini **Jenny Hakanen** s. Savolainen on syntynyt Pyhäkylässä 05.05.1922 (k.12.12.2005) **Matti ja Katri Savolaisen** kolmetoistalapsiseen perheeseen, kertoo Pertti.

– Karjalaisuus on tullut näkyviin elämässäni noin 10 viimeisen vuoden aikana entistä enemmän. Ensimmäisen kotiseutumatkan teimme vaimoni kanssa 2002. Siitä lähtien perheemme perinteisiin karjalaisuus on kuulunut vahvasti. Kolmen ensimmäisen matkan jälkeen oli mahdavaa jutella äitini kanssa hänen muistoistaan ja meidän näkemästäme ja kokemastamme. Nyt tunsin itsenikin pyhäjärveläiseksi.

Karjalan viiri on liehunut Hakasen kodin lipputangossa jo monta vuotta.

– Ensimmäistä kotiseutumatkaa suunnittelin jo 90-luvulla yhdessä äitini kanssa, mutta hänellä ei ollut halua lähteä; hän halusi säilyttää kauniit muistot mielessään lapsuudenkodistaan.

– Kotiseutumatkoja on tehty vuosittain: Lotta ja Lari ovat olleet vuorotellen mukana kumpikin jo kaksi kertaa ja Lenni tulee mukaan jo ehkä ensi kesänä tai viimeistään seuraavana.

– Matkoilla mukana on ollut pari kertaa serkkuni **Maire Hakasniemi**, hänen syntynyt Pyhäjärvellä.

Serkkuni **Matti Savolainen**, joka on siis papan täysi kaima, sain innostumaan kolme kesää sitten mukaan ja sen jälkeen olemme reissanneet mummulaan joka kesä. Hänen vaimonsa Maria ja tyttärensä Jenni ovat myös olleet mukana.

– Meille nuoremmille on ollut hyvin kallisarvoista näillä matkoilla vanhempien henkilöiden omakohtaiset kertomukset kylän taloista, henkilöistä ja tapahtumista. Erityiskiitosan ansaitsee Maire-serkkuni niistä arvokkaista tarina- ja kävelyhetkistä Pyhäkylän raitilla, kiittelee Pertti Hakanen.

Kesäinen Pyhäjärven matka on Pertin mukaan jo sellainen, että sitä alkaa odottaa lähes saman tien, kun pääsee kotiin edelliseltä matkalta.

– Matkaseurueeseen ovat jo vuosia kuuluneet muun muassa **Nokelainen** veljekset **Leevi, Olavi, Tuomo** ja **Leo** sekä niin nuorekas ja sitkeä pariskunta **Ikaalisista, Sanelma ja Vilho Pitkänen**. Matkanjohtajana meillä on ollut **Seija Lintula**, kokenut Karjalan kävijä.

– Äitini ei paljon evakko-vaiheesta puhunut, murrenkin painui taustalle vahvojen satakuntalaisten joukossa. Nykypäivänä karjalaisuus on hieno asia ja sen tuo mielellään esiin. Monesti siitä löytyy oudompienkin ihmisten kanssa yhteinen puheenaie. Moni kantasuomalainen arvostaa sitä nykyään enemmän kuin sotien jälkeen evakkoja vastaanottaneet. Yllättävästi monella vanhalla tutulla onkin juuret Kannaksella.

– Karjalaisuus on minussa syvällä, olen vahvemmin

Kotiseutumatkoilla tutuksi tullut Leevi Nokelainen vaihtoi kuulumisia viisivuotiaan Leevi Hakasen kanssa. Hakasen lapsilla oli myös piirustuksia tuliaisiksi Leeville.

karjalainen kuin satakuntalainen, toki nyt kuulumme Pirkkanmaahan. Lapsemmekin puhuvat paljon Karjalasta ja ovat kokeneet sen myös tärkeäksi matkojen jälkeen, kun ovat ymmärtäneet sukujuuret.

– Hienoa on sekin, että satakuntalainen vaimoni Seija on kiinnostunut Karjalasta; näin ollen kotiseutumatkailumme onkin koko perheen yhteinen perinne. Tulevaisuudessa uskon, että karjalaisuus tulee näkymään perheessämme näiden matkojen myötä.

Mahdollisuuksien mukaan perhe osallistuu vuosittain Pyhäjärvi-juhlille.

– Lapsillemme olemme mielestämme saaneet kylvettyä jo karjalaisuutta elämänsiteeksi ja toivottavasti se heillä myös säilyy ja vahvistuu vanhetessaan, Pertti toivoo.

Nykyisin perhe asuu ja viljelee Hakasen kotitilaa Vammalassa.

– Jenny-äiti on aloittanut

tilamme raivaamisen ja kunnostamisen 1949. Isäni **Arvo Hakanen** tuli talon isännäksi 1960, äitini jäätyä leskeksi 1957.

Tila on erikoistunut sikalautouteen, Hakasilla on emakkorenkään porsittussatelliitti.

– Tuotamme vuosittain noin 5500 porsasta sekä viljelemme eri kasveja noin 80 hehtaarin alalla.

Pertti Hakasen harrastuksiin kuuluu monenlaisia luottamustehtäviä; kaupunginvaltuuston, MTK:n, ym. erilaisten yhteisöjen ja osuustoimintayritysten hallinnoissa.

Muile saman ikäisille perheille hän kannustaa rohkeasti mukaan karjalaisuuteen.

– Karjalaiset juuret omaavat ihmiset ottavat uudet kasvat lämmöllä vastaan ja arvostavat karjalaisen perinteiden jatkumista eteenpäin sukupolvelta toiselle.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Pidetty ja pelätty rovasti Wiika muistojen illassa

Muistojen illan päähenkilöinä olivat kirkkoherra **Karl Wiika** ja hänen puolisonsa fil. maisteri **Impi Wiika**, joiden elämäntyö näkyi ja tuntui niin Pyhäjärvellä kuin sittemmin uusilla asuinajoilla Mouhijärvellä.

Karl Wiikan vaiheista kertoi **Salme Rintala**. Impi Wiikaa muisteli hänen mouhijärveläinen oppilansa **Aila Mannikainen** työryhmän kanssa käytyjen keskustelujen siivittämänä.

Salme Rintala oli tehnyt tarkkaa työtä kerätessään tietoja Karl Wiikasta. Kirkkoherran persoonaan ja tekemisiin hän on päässyt tutustumaan monien pyhäjärveläisten haastattelussa kuin myös Wiikojen pojan, **Kaarle Wiikan** kanssa keskustelemalla. Kirkkoon kokoontunut muistojen illan yleisö sai kuultavakseen värikkään ja hauskan esityksen, kuten tilaisuuden juontaja pastori **Mirja Tenkanen** kiitteli – rovasti ikään kuin heräsi uudestaan eloon yleisön edessä. Mutta Karl Wiikan matkan siis Salme Rintalan johdattamana:

Karl Adolfin vanhemmat

Hänen vanhempansa olivat **Zacharias Wikman** ja **Maria o.s. Kokkonen**, molemmat kotoisin Iitistä. Wikman -nimi muuttui 1930-luvulla Wiikaksi. Heille syntyi ensimmäinen tytär **Ida Emilia** ja perhe muutti Viipuriin. Kun Ida oli vuoden ikäinen, he muuttivat Pietariin.

Pietarissa asui silloin 40 000 suomalaisia ja suurin osa käsityöläisammateissa. Sakarias oli ammatiltaan seppä, ammattinimikkeensä miekanteikijä, josta hän oli hyvin ylpeä.

– Ja tavinta hän olikin työssään. Hän joutui tilaustyönä tekemään juhlamieheksi tsaarit **Aleksanteri III:n** pojalle 20-vuotiaalle **Nikolai II:lle**. Koska se oli paraatimiekka, niin miekan kahvan kultauksen ja muut koristeukset suorittivat Fabergén kultaseppä, mutta ohuttakin ohuemman terän ja muut osat takoi Sakarias.

Wikmannin perhe eli taloudellisesti kutakuinkin kohtuullisesti, mutta heille ilmaantui monia suruja.

– Pietari oli suurkaupunki, jossa elettiin ahtaasti ja usein myös likaisesti. Kulutaudit ja epidemiat lisäsivät lapsikuolleisuutta. Wikmanella pienen Ida Emilia kuoli kaksivuotiaana. Syntyi toinen tyttö **Hilma Adolfina**, mutta hänkin kuoli kaksivuotiaana.

Maria-äiti oli onneton, mutta hän alkoi odottaa kolmatta lastaan.

– Marraskuun 26. päivä 1888 syntyi pulsa poika, jonka syntymäaikaakin oli merkitty kirkonkirjaan kel-

lo 8.30. Pojan nimeksi tuli **Karl Adolf** ja hänet kastoi Pietarin luterilaisen, suomalaisen Marian kirkon kirkkoherra **Juho Saari-**nen. Hän oli kastanut myös Hilma Adolfina ja siunannut molemmat tytöt Smolenskin luterilaiselle hautausmaalle. Juho Saari-

Ei insinööriksi, vaan teologiksi

Melko pian Karl-pojan syntymän jälkeen Wikmanin, nimenomaan Marian toivomuksesta, siirtyivät Suomeen. Maria pelkäsi menettävänsä kaikki lapsensa Venäjällä. Runsaan vuoden kuluttua Suomessa syntyi toinen poika **Albert**.

– Molemmat pojat jäivät elämään ja vanhempien ilo oli tietenkin suuri. Wikmanin muuttivat Pietarista Kymin, joka on Kotkan kaupungin kupeessa. Isä Sakarias sai työnjohtajan paikan suuresta metallipajasta.

Karl tuli ylioppilaaksi Kotkan yhteiskoulusta 1909. Hän suunnitteli insinööriin uraa ja hänet hyväksyttiin jo teknilliseen korkeakouluun, mutta asiointi tuli muutos.

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomenlahden jäällä pimeänä talvi-ilta, kun hevonen yhtäkkiä pysähtyi eikä suostunut menemään askelka-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

– Karl oli opiskelutoverinsa kanssa matkalla Suomen-

kinopetusta ja sai lukkarin pätevyuden.

Hän ei koskaan kuitenkaan toiminut lukkarina, vaan jatkoi toisen papin, Thalian papin palveluksessa, teatterissa niin Jyväskylän kuin Tampereen työväntoimikunnissa, operettisankarina ja musikaaleissa kuin myös puheroolleissa.

– Kun Karl Wiika siunattiin Mouhijärvellä 1958, niin Albert, joka tunnettiin taiteilijanimellä **Alpo Viika**, lauloi kirkossa saattolauluna veljelleen Bachin Kallehin Jeesus.

Karl Wiikan virkavuodet

Mutta takaisin Karl Wikmanin, joka valmistumisensa jälkeen toimi pappina Juukassa, Vuokselaissa ja Kuolemanjärvellä. Kuolemanjärven kirkkoherralla oli viehättävä tytär **Impi Eeva Maria Hukkanen**, johon kirkkoherran sijaisuutta hoitanut Karl Wikman ihastui. Heidät vihittiin ja ensimmäinen lapsi **Eeva** syntyi Kuolemanjärvellä.

Vuonna 1919 Pyhäjärvellä oli avoinna kappalaisen virka. Virkaan valittiin Karl Wikman ja joka hoiti tätä virkaa seitsemän vuotta. Pyhäjärvellä syntyivät lapset **Maija**, pikku-**Inkeri**, joka kuoli yksivuotiaana kurkkumätästä, ja nuorimmaisena **Kaarle Martin**, Lutherin kaimana.

Vuonna 1926 Karl Wikmanin perheineen muutti Joensuuun koministerin virkaan.

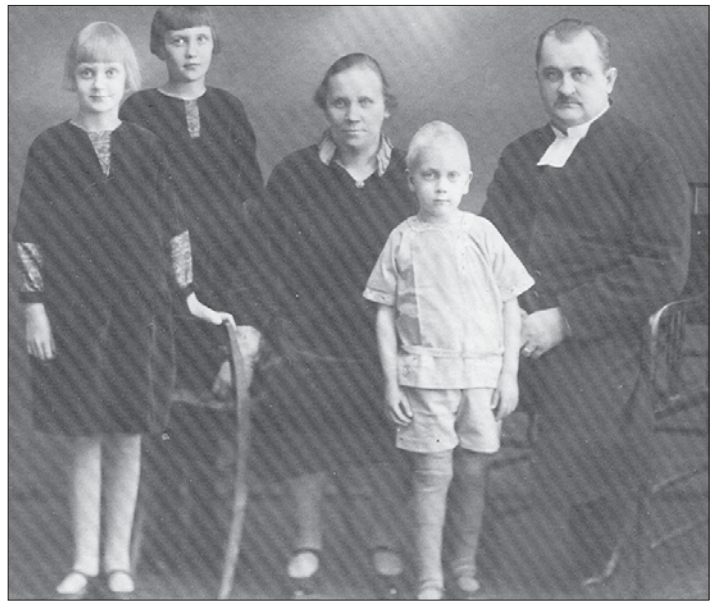
– Tämä papinviran nimi ke oli minulle hyvin outo, mutta meillä on säätöissä viisias mies, teologian tohtori **Juhani Forsberg**, joka antoi selityksen. Koministeri on jäänne vanhahtavasta ruotsinkielestä. Ministeri on sama kuin apulainen tai palvelija eli apulaispapiin virka.

Tämän lisäksi Karl Wikman toimi Joensuun yhteiskoulun uskonnonopettajana ja Impi Wikman toimi saman koulun saksankielen opettajana.

Vuonna 1929 Pyhäjärvellä tuli avoimeksi kirkkoherran virka. Ehdolle oli asetettu kolme pappia, mutta pyhäjärveläiset kutsuivat neljännelle sijalle Karl Wikmanin, joka sitten valittiin ylivoimaisesti suurimmalla äänimäärällä virkaan, jota virkaa hän hoiti seurakunnan lakkauttamiseen asti 1949.

Karl Wikman muuttui 1934 Wiikaksi. Pyhäjärvi oli yli 8000 asukkaan vauras pitäjän ja Wiika oli hyvin ahkera ja toimelias kirkkoherra. Hän oli myös talousmies ja seurakunnan talous oli hyvässä kunnossa.

– Hän korjautti kirkkoa ja pappilaita ja kanttorille ostettiin oma talo. Nuorten kristillinen yhdistys te-

Wiikan perhe. Kaarle ja vaimonsa Impi o.s. Hukkanen ja lapset Maija (vas.) syntynyt 1919, Eeva syntynyt 1918 ja Kaarlo syntynyt 1923.

kensi oman talon ja pian tämän jälkeen kirkkoherra teki aloitteen Saapun kylän rukoushuoneen rakentamisesta, joka saapulaisten virkaan toiminnan avulla pystytettiin.

Hän uudisti monin tavoin seurakuntaelämää.

– Seurakunnassa järjestettiin joka vuosi kaksi noin viikon kestävästä suurtähtäisestä kokoussarjasta raamattukursseineen, joissa puhujina oli oman ja naapuriseurakuntien pappeja ja maallikkopuhujia. Joka ilta oli kirkossa silloin myös tilaisuus ja kurssien osanottajamäärä lähenteli sataa.

– Wiika oli myös lehtimies, kirjoitti artikkeleita ja kirjoitti Pyhäjärven seurakunnan 300-vuotishistoriikin. Hän kirjoitti runoja, joita on myös sävelletty.

Pyhäjärveläiset ja seurakunta evakossa

Tuli vuosi 1939. Seurakunnan asiat olivat niin aineellisesti kuin hengellisesti hyvässä mallissa, mutta kaikki se hyvä kaikkosi hetkessä. Neuvostoliitto hyökkäsi marraskuun viimeisenä päivänä Suomeen. Kaikki Karjalän kirkkojen kellot soittivat silloin hätäsanomaa. Pyhäjärven pitäjään kuului Konevitsan luostariisaari, jonka kellojen kaiku kuului mm. Sortanlahteen ja Vernitsalle.

– Ihmiset tunnustivat niiden soitossa erilaisia sanoja, mutta nyt kellot pauhasivat Herran armahda, Herran armahda, Herran armahda -rytmiä.

Wiika piti viimeisen saarnan Pyhäjärven kirkossa 3. päivä joulukuuta 1939.

– Kesken jumalanpalveluksen tuli sotapoliisi kirkkoon ja antoi kirkkoherralle lapun. Wiika luki elämänsä vaikeimman tiedon seurakuntalaisilleen.

”Teidän on jätettävä kotinne neljän päivän kuluessa. Mukaan voitte ottaa sen verran evästä ja vaatetta mitä käsissänne pystytte kantamaan. Eläimet jäävät navettaan. Sotilaat huolehtivat karjanne evakkoon”.

Loppurukouksen Wiika poikkeuksellisesti suoritti polvillaan, jossa hän pyysi ”Jumalan varjelusta, että kirkkokansaa pääsisi turvallisesti kotiin, ja hyvä Jumala ole koko Karjalan kansan tukena ja turvana tänä vaikeana aikana”.

– Eräs mukana ollut tyttö kertoi, että kun he tulivat kirkosta, niin ulkona oli sakea lumipyry ja hän saikin iloisena mummolleen, että Jumala kuuli papin rukouksen. Tällä ilmalta eivät pommikoneet ole ainakaan ilmassa ja he pääsivät turvallisesti kotiin.

Pyhäjärven seurakunnan ja kunnan asiaperit kulkeutuivat Alavudelle, niin kuin suurin osa asukkaistakin, mutta kyllä pyhäjärveläisiä sijoitettiin moneen Pohjanmaan pitäjään. Alavudella Wiika oli täystyöllistetty seurakunnan tehtävissä.

– Hautauksia oli paljon. Neljän ensimmäisen evakkokauden aikana kuoli pyhäjärveläisiä 80 henkeä, joka oli enemmän kuin kaksinkertainen määrä aikaisempiin vuosiin. Kaikkein vaikeinta oli iäkkäiden vanhusien evakkoon lähtö. Elettin aikaa, jolloin matkustettiin harvoin ja silloinkin vain asian perästä. Nyt vanhuksat temptaistiin äkkiä turvallisesta tutusta kodista ja härkävaunun nurkassa matka jatkui kohti tuntemattomuutta. Se oli niin raju shokki, että moni vanhus rukoili, että Jumala ottaisi pois hänet tästä kurvasta. Monen rukous

toteutuikin. Kahden vuoden aikana yksinpä Alavudelle haudattiin 130 evakkomatkalle uupunutta ja lisäksi vielä muihin pitäjiin haudatut.

– Wiika tunnisti ja myötäili meidän henkisen hättämme ja jakoi rohkeutta.

Palattiin takaisin Karjalaan, josta lopullisesti lähdettiin 1944. Silloin kirkonkirjat kulkeutuivat Keuruulle. Viiden vuoden jälkeen 1949 Pyhäjärven seurakunta lakkautettiin Tyrvällä.

Rovasti Wiika henkilönä

Mutta millainen Karl Adolf Wiika oli ihmisenä ja miten pyhäjärveläiset hänet kokivat?

– Olen avustanut Pyhäjärvilleä yli 25 vuotta ja haastatellut monia iäkkäitä pyhäjärveläisiä. Ja aina nais- ja keskusteluissa nousi esiin rovasti Wiika; Wiika sano sitä ja Wiika sano tätä. Mies vaikutti niin mielenkiintoiselta, että aloin jo itsekin kysellä, tunsitko rovasti Wiikaa, kertoi Salme Rintala.

– Aineistoa hänestä tuli todella runsaasti ja kävin läpi tätä kerrottua aineistoa yhdessä hänen poikansa Kaarle Wiikan kanssa ja moni asia tuli oikaistuksi, mutta suurin osa oli totta. Ja tietysti monet kahdenkeskiset ja sielunhoidolliset avut ja keskustelut olivat vain avun saaneen henkilön muistissa.

Wiika oli hyvin kaksijakoinen persoona.

– Häntä kunnioitettiin tietenkin, koska siihen aikaan kirkkoherra oli institutioni. Hänestä pidettiin, mutta häntä myös vähän pelättiin. Hänellä oli erinomainen huumorintaju. Se oli englantilaistyyppistä kivan pidettyä huumo-

ria, joka hänet hyvin tuntevien mielestä oli erinomaista. Seurakuntalaisissa se aiheutti joskus väärinkäsityksiä, kun hän totisella naamalla puhui leikkiä.

Kaikki haastateltavat olivat yksimielisiä siitä, että hän oli hyvä saarnamies ja niin ”suoraluontone, sano asjat kiertelemättä”.

– Erittäin lämpimästi ihmiset muistelivat, kun hän tuli koteihin antamaan sairaille viimeistä ohtootilaa. Ja yllättävää oli, että hänelle tultiin kertomaan myös perheessä esiintyviä joskus hyvinkin vaikeita ongelmia. Hän oli erinomainen kuuntelija, niin kuin eräs avun saanut totesi. Hän antoi käytännön hyviä ohjeita, ilman Raa-

matun korulauseita. Keskusteluissa tunsii, että hän otti asian omakseen ja halusi todella auttaa. ”Mie sanon, et hää ol kyl totellinen sielunhoitaja”.

– Ja merkillisintä oli, että ne ihmisille annetut neuvot ja ohjeet ja kuuntelut olivat aivan kuin nykypäivän perheterapian ohjekirjasta.

Mutta mistä häntä sitten pelättiin?

– Eräs kertoja sanoi, että niistä puheentöksäyksistä, joilla hän viestitti omaa arvomaailmaansa ja moraalialia. Jos esimerkiksi kuulutuksia tuli hakemaan pariskunta, josta naisesta näki, että hän oli raskaana, usein viimeisillään, Wiika ei säästellyt sanoja. ”Kovin luukaasti sinä nuorimies olet ehtinyt liikkua ennen häitä.

Hieman liukkaammin olisi pitänyt tulla tänne minun puheillein. Eikä hän säästellyt morsiantakaan. Kyllä sinä näihin avioelämän iloihin olisit ehtinyt minun aamenei jälkeenkini”.

– Kaarle Viikasta hänen poikansa totesi, että ”kyllä isä oli aika jyrkkä mielipiteissään”.

Mutta toisaalta monet kertoivat, jos Wiika näki, että henkilö tavattomasti jännitti hänen kanssa asioidessaan, hän koitti kaikin tavoin normalistaa tilannetta.

– **Helmi Mustonen** kertoi, että hän meni hakemaan kuulutuksia, kun **Eino**-sulhanen oli sodassa rintamalla. ”Mie jännitin mil piäl se Wiika on ko mie minin virastoo yksinäin, ilma Eino hakemaa kuulutuksi”. Wiika näki heti,

että Helmi jännitti ja vapisi kuin haavanlehti ja hän löi asian leikkisi. ”Täällä kirjoista näkyy, että **Kukolla** on vielä viisi naimatonta poikaa, valitse nyt niistä paras, niin kyllä minä teidät sitten kuulutan”.

Jännityshän laukesi hetkessä.

– Kun Helmi-äiti sitten myöhemmin kertoi lapsilleen tästä Wiikan sanomisesta, niin yksi lapsista, joka luuli, että näin se aviomies saadaan, kysyi äidiltään. Eikö Sinun tehnyt mieli ottaa **Einari**-setä, se kun on herra. Einari oli agronomi. Kun äiti vastasi kieltävästi, totesi poika. ”Kyllä sinä äiti oikein teit ja parhaimman valitsit, kun isän valitsit”.

Ehkä niistä paljon puhutuista töksäyksistä on yksi

esimerkki Tyrväältä.

– Wiika piti viimeisen rippikoulun pyhäjärveläisille Tyrväällä 1947. **Aino Pohjolainen** meni ilmoittautumaan rippikouluun. Nuori Aino oli halunnut samaistua muihin tyrvääläisnuoriin ja opetellut jo Tyrvään murretta. Hän sanoi: Mäkin tulin ilmoittautuun rippikouluun. Wiika katsoi silmälasiansa takaa ja totesi: ”Pyhäjärveläistytö ja mäkki kuin lammasta, muista että sanot mie.” Ainohan säikähti, että nyt se ei ota häntä rippikouluun, kun hän näin väärin asian esitti. Mutta Wiika jatkoi, ”Sinä Aino olet hyvän kasvatuksen saanut, hyvä tyttö. Älä sen tähden aliarvioitseäsi, jos sinulla on erilainen murre ja ehkä erilaiset tavat. Ole oma itsesi, puhu rohkeasti murrettasi ja ole

aina ylpeä kauniista syntymästäsi Pyhäjärvestä”.

Vuonna 1950 Wiika kirkkohallituksen toimesta määrättiin Mouhijärven kirkkoherraksi. Karl Wiika kuoli äkillisesti eläkkeelle pääsyn jälkeen 2.12.1958.

– Wiika käytti usein puheensa lopuksi Raamatun lausetta, joka on kaiverrettu Pyhäjärven ison kirkon kellon reunaan. Tämä kello siirrettiin sodan jälkeen tuhtuun Laappin Pellon pitäjän Turtolan seurakuntaan, jossa se tänäkin päivänä suorittaa arvokasta tehtävänsä ja kutsuu joka sunnuntai Lapin kansaa kirkkoon. Kellon sanat olkoot muistona Teille kirkkoherra Karl Wiikasta: ”Olkaa toivossa iloiset, ahdistuksessa kärsivälliset ja rukouksessa kestävät”.

Täyden kymppin opettaja ja ihminen

Muistoja Impi Wiikasta keroti hänen entinen oppilaansa Aila Mannikainen.

Mannikaisen kanssa Mouhijärven yhteiskoulun rehtorista muistoja olivat keränneet **Hiikka Lehtonen**, **Liisa Rensujeff** ja **Eila Savia**.

– Kun koulukaverit pyysivät minua tähän tehtävään, ajattelin, että ihana opettaja – mikäs häntä on muistellessa. Ei ainoatakaan kieleistä muistoa tule mieleen, totesi Mannikainen.

Papin tyttärestä papin rouvaksi

Impi syntyi papin tyttärenä Uukuniemellä 1890. Hänen isänsä oli kirkkoherra **Heikki Hukkanen**. Impi kävi koulua Sortavallassa, Joensuussa ja Viipurissa, josta hän kirjoitti ylioppilaaksi 1909. Filosofian maisteriksi hän valmistui 1917 Helsingin yliopistosta.

Hän solmi avioliiton 1916 Pyhäjärven kappelaisien, sittemmin kirkkoheraan Karl Wiikan kanssa. Heille syntyi kolme lasta, kaksi tytärtä **Maija** ja **Eeva**, sekä poika **Kaarle**. Impi Wiikan kuolemasta tulee tänä vuonna kuluneeksi 40 vuotta.

Aila Mannikainen kertoi Impi Wiikan elämäntyöstä, josta suurimman osan hän teki jo ennen Mouhijärvelle tuloaan.

– Karjalassa ollessaan Impi Wiika oli mukana kunnalliselämässä. Hän kuului kunnanvaltuustoon ja kunnan hoitokuntaan. Hänen aloitteestaan tehtiin monia rakentavia asioita Pyhäjärvellä. Hän oli perustamassa mm. kirjasto-toimintaa, käynnistämässä orpokotia ja monia tärkeitä asioita ihmisten elämän helpottamiseksi. Useissa järjestötoimissa, erityisesti marttojen toiminnassa hän oli kantavana jäsenenä. Hän oli useita vuosia Marttojen

keskustoimikunnan puheenjohtaja. Hän kuului myös kansakoulun ja kunnalliskodin johtokuntaan. Kun perustettiin Lotta-Svärd yhdistys, niin kokouksen puheenjohtajana toimi maisteri Impi Wiika.

Tarmo jatkui uudella paikkakunnalla

Muiden evakkojen tapaan hän joutui luopumaan kotoistaan karjalasta ja hän tuli perheineen Mouhijärvelle.

– Täällä hänen miehensä tuli Mouhijärven seurakunnan kirkkoherra ja vaimolle lankesi tärkeä rooli seurakunnan äitihahtona. Joka pyhä hänet nähtiin istumassa Mouhijärven kirkossa omalla paikallaan kuuntelemissa miehensä saamaa.

Mouhijärvelläkin tämän tarmokkaan naisen elämäntyö yhteisten asioiden eteenpäin viejänä jatkui.

– Impi Wiika oli Pyhä-Säätiön perustajajäsen ja kuului sen hallitukseen vuosina 1948–1967.

Säätiön toimesta alettiin julkaista Pyhäjärvi-lehteä, jonka sisällöstä Impi Wiika vastasi yhdessä

Jalmari Pusan ja **Matti Hinkkasen** kanssa. Lehti alkoi ilmestyä 1956 ja sen julkaiseminen jatkuu edelleen. Vuosilevikki on noin 1900 kappaletta.

Impi Wiika kirjoitti upean suuritöisen historiikin Vpl. Pyhäjärvi, kappale kannakselaisvaiheita.

– Siinä hän kertoo lähes jokaisen pyhäjärveläiskylän elämästä ja ihmisistä elävästi ja pikkutarkasti.

Siitä otettiin ensimmäisen 2000 kappaleen painos 1950, painos myytiin loppuun ja sitten toinen painos 500 kpl 1981, mutta sekin on loppuunmyyty. Kirjasta on tullut antikvariaattien kysytty teos.

Aila Mannikainen luki kappaleen kirjasta:

”Kylätie jatkui edelleen. Kauniilla paikalla lähellä rantaa oli Juho Federleyn suuri herraskainen asunrakennus. Ei ole ihmekään, sillä tämä kuului alkuaan siihen Iivaskansaaren hovitilaan, joka lahjoitusmaakautena oli ainoa itsenäinen, lahjoitusherroista rippumaton tila koko pitäjässä. Paikan nimi Linnanvahti johtui siitä, että linnanvahdistimari **Ilor** Magnus Federley peri 1800-luvun alkupuolella keltasepänleski Maria Carlssonilta 9/16 aatteria Iivaskansaaren tilasta, mikä sitten pysyikin Federleyn suvulla näihin päiviin saakka.

Linnavaadin pojat Felix, Fritz ja Andrei perivät tilan isältään.

Nykyinen omistaja Juho oli Andreinjälkeläisiä. Felixin (kansankielellä Vieles) sukuhaara olivat mm. lihakauppias Jaakko Federley, suutari Kaarlo Juho Federley ja maanviljelijät Vilho ja Toivo Federley sekä Saltsanrannan Federleyt. Fritzin tytär Olga, joka meni naimisiin Juho Pärsisen kanssa.

Näiltä ”Ritsa” Juholta ja Ritsa Olgalta ei jäänyt lapsia. Heillä oli pieni asunto samoilla paikoilla vähän rannempaan. Sen osti myöhemmin Sortanlahden opettaja Gabriel Kouvo vanhuuden kodikseen. Nyt siinä asui hänen leskensä Katri Kouvo Tauno poikansa kanssa.

Lähellä ollut Toivo Federleyn talo oli hävinnyt, mutta Vejkasulle oli kalastaja Armas Federley rakentanut itselleen asuintalon. Jonkin matkan päässä oleva hiekkavalkama kuului jo Iivaskansaaren paittilaan. Siellä asui ennen torpparina Antti Äikiä, mutta torpparilain toimeenpanon aikana Antti Äikiä myi oikeutensa isännälleen Hämmäläiselle. Seurakunnan ensimmäisessä kirkonkirjassa mainitaan Iivaskansaa-

ressa asuneen mm. Matz ja Johan Aikäs perheineen. Lienevätkö olleet samoja, nimen pienestä eroavaisuudesta huolimatta.”

– Yhtä mielenkiintoisesti hän kertoo muitakin pyhäjärveläisten elämästä ja pitäjän tapahtumista noin 500 sivua käsittävässä suurteoksessaan, kiiteltä Mannikainen.

Etsi oppilaista talosta taloon

Impi Wiika on toiminut myös Pyhäjärvi-juhlien jälleenkäynnistäjänä. Sodan jälkeen ensimmäiset Pyhäjärvi-juhlat olivat Siurossa 1947.

Impi Wiika kuului tärkeänä tekijänä mm. Mouhijärven yhteiskoulun perustajiin.

– Hän näki koulun tärkeyden pitäjälle. Naapurikunnissa oli yhteiskoulu; Hämeenkyrössä, Laviassa ja Nokialla. Mouhijärveläisperheissä oli paljon lapsia ja naapurikuntiin kouluun lähtö olisi tullut liian kalliiksi, joten useimmille keskikouluun käynti olisi ollut sula mahdottomuus.

Ensimmäisten oppilaiden saamiseksi Impi Wiika kierteli kylillä ja suositteli vanhemmille lasten laittamista kouluun, kun nyt sellainen omaan pitäjään saadaan. Koulu lähti käyntiin yksityisenä laitoksena kannatusyhdistyksen turvin ja monet pitäjäläiset tukivat laitosta merkittävillä summilla.

– Toiminta aloitettiin 1955 aluksi 2-luokkaisena Mouhijärven seurojentalon tiloissa. Luokat saatiin mahtumaan vaatenalakkotilaan ja entiseen puffettitilaan. Juhlasali oli voimistelutilana ja poikien veistoluokkana.

Seuraavaksi vuodeksi täytyisi rakentaa uusi koulu, kun luokat lisäantäytyivät.

– Pitäjässä pidettiin perinteiset hirsitalokoot ja talokaita ja joukkovoimaa tar-

vittiin koulun pystytykseenkin.

Impi Wiikasta tuli alkan koulun ensimmäinen rehtori vuonna 1955.

– Tätä kautta minä opin hänet tuntemaan. Aloitin koulun käynnin ensimmäisinä oppilaina tuossa koulussa. Impi Wiika opetti meille saksa, äidinkieltä ja historiaa. Historian opetuksen elävöittämiseksi hän kertoi omalla värikäällä tavallaan aina jotain mielenkiintoista kuivan oppikirjan tueksi.

Kuria ja hauskanpitoa

– Hän oli hyvin pätevä opettaja ja varauksettoman kunnioituksen ansaitseva karismaattinen persoona. Kun hän ammuin tuli kouluun ryhdikkäänä ja aina yhtä tarmokkaan oloisena, me oppilaat tervehdimme häntä hyvin kunnioittavasti. Hänelle ei keksitty mitään lempi- eli pilkanimeä, kuten yleensä on opettajille tapana keksiä. Hän oli meille Rehtori.

– Eipä hänkään ottanut meistä ketään negatiivisen arvostelun kohteeksi, vaan kannusti kaikkia samalla tavalla. Hän huomioi oppilaiden erityisartereet. Esimerkiksi kun meidän luokalla oli oppilas, jolla oli vaikeuksia näkemisen kanssa ja jotkut opettajat huomauttelivat, ettei taida oikein oppiminen sujua. Rehtori huomasi hänen vaikeutensa ja otti oppilaan etupulpettiin. Hän otti myös yhteyttä oppilaan äitiin ja silmälasit hommatin. Oppiminen lähti käyntiin. Kyseinen oppilas oli muun muassa paras matematiikkasamme meidän luokalla.

Mannikaisen mukaan rehtorin ei tarvinnut koskaan korottaa ääntään sadakseen järjestyksen säilymään.

– Ainoana kurinpidollisena tapahtumana muistan, kun koulun pojat kärehti-

vät ulkokuhuissa tupakoinnista. Silloin rehtori otti pojat puhutteluun ja antoi vähän jälki-istuntoa. Muuta ei tarvittu. Pojat eivät poltelleet sen jälkeen ainoakaan koulun alueella.

– Sallittiin meille hauskanpitoakin. Oppilaat saivat järjestää silloin tällöin iltaisin luokkajuhlia eli konventteja niin kuin me niitä silloin kutsuimme. Siellä me tanssimme konin foxia ja Kehää kehää tyttönen – leikkiä. Voimistelutunneilla olimme opetelleet tanssimaan valssia. Juhlissa valvomassa oli aina joku opettajista.

Täyden kymppin opettaja ja ihminen

– Nyt kun me olemme kokoontuneet luokkakokouksiin noin viiden vuoden välein, niin aina opettajia muistellessa kaikki myöntävät saman muistikuva rehtoristamme. Täyden kymppin opettaja ja ihminen. Tällaisen aarteen me mouhijärveläiset saimme siltä Pyhäjärveltä.

– Omat juureni eivät ole Pyhäjärveltä, mutta lasteni ovat, koska itsekkin olen saanut oman aarteeni Pyhäjärveltä, nimittäin mieheni, jonka kanssa sain elää yli 40 vuotta yhteistä taivalta, kertoi Aila Mannikainen.

– Sain anopiltani Hilma Mannikaiselta paljon mielenkiintoista tietoa pyhäjärveläisten kohtaloista ja olen syvästi tietoinen suuresta surusta, jonka karjalaiset kokivat menettäessään kotinsa ja kotiseutunsa, ja siitä sisusta ja elämämyönteisyydestä, jolla he täällä jaksivat jatkaa elämäänsä.

– Sisusta, tarmosta ja arvokkuudesta on erittäin hyvänä esimerkkinä muistelmani, vuonna 1968 kuollut filosofian maisteri, rehtori, ruustinna, histori-an kirjoittaja, perheenemäntä Impi Wiika.

Kiitos Mouhijärven juhlista

Mouhijärven pieni mutta sitäkin toimeliaampi pyhäjärveläisten joukko järjesti meille juhlavieraille mahtavan juhla kokonaisuuden heinäkuun 19.-20. päivinä.

Me juhlavieraat saimme nauttia taidokkaista ohjelmanumeroista jokaisessa juhlatilaisuudessa. Jo juhlien avustapahtuman sukuseminaarin runsas väkimäärä osoitti, että Mouhijärvelle osataan tulla, vaikka julkiset kulkuyhteydet olivatkin heikkomat kuin monelle aikaisemmalle juhlapaikkakunnalle. Juhlatoimikunta ja talkooväki niin vanhat kuin nuoretkin tekivät kovasti töitä juhlien eteen. Tämä työ palkittiin, sillä kaikissa juhlatapahtumissa paikalle saapunut väkimäärä yllätti kaikki järjestäjät. Tilaa kuitenkin löytyi niin kirkosta, kuin yhteiskoulun tiloistakin ja myös ammattinsa taitava emäntä apulaisineen pystyi varautumaan suuren juhla kansan ravitsemiseen.

Mouhijärven seurakunta ja kunta olivat mukana juhlien järjestelyissä mahtavasti. Myöskin lukuisat yritykset olivat taloudellisesti tukemassa juhliamme. Juhlatoimikunta Kari Äikäs johdolla oli löytänyt monet nuoret juhlien ohjelmia suorittamaan. Tässäkin onnistuttiin hienosti ja erityisen ilahduttavaa oli nähdä myöskin juhlayleisön joukossa runsaasti varhaisnuorisoa.

Kiitoksen ansaitsette myöskin Te arvoisa juhlayleisö, joka pitkien matkojen takaa olitte saapuneet juhlatapahtumiin. Mouhijärvellä pidetty Vpl. Pyhäjärvi-juhlat antavat uskoa ja luottamusta myöskin tulevaisuuden juhliin. Kiitos hyvistä juhlista.

VPL. PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

YRJÖ S. KAASALAINEN
hallituksen puheenjohtaja

REINO ÄIKIÄ
säätiön asiamies

Ylioppilaita

Tampereen klassillisessa lukiossa on ylioppilastutkinnon suorittanut **Liisa Naskali** Nokialta.

Liisan vanhemmat ovat Kirsti o.s. Karttunen ja Edwin Naskali, ja jo edesmenneet isovanhemmat Annikki ja Matti Karttunen Noitermaasta ja Elina ja Eemil Naskali Alakylästä.

Syksyllä Liisa aloittaa opinnot Tampereen teknillisessä yliopistossa.

Valmistuneita

Kalle Oskari Pakarinen valmistui 12.6.2008 filosofian maisteriksi Joensuun yliopistosta. Pääaineena hänellä oli Suomen historia.

Kallen vanhemmat ovat Raija ja Osmo Pakarinen Vammalasta sekä edesmenneet isovanhemmat Anna-Liisa ja Heikki Pakarinen Pyhäjärven Keljasta.

Hämeen ammattikorkeakoulusta Riihimäeltä on 13.6.2008 valmistunut mediatekniikan insinööriksi **Ari Tuomas Joutsu, o.s. Järvinen**.

Vanhemmat Pirjo ja Kalle Järvinen, isovanhemmat Elvi ja Esko Pohjolainen.

Tuomas Kaasalainen Ylöjärveltä on valmistunut Jyväskylän yliopiston kemian laitoksen filosofian maisteriksi.

Hänen vanhempansa ovat Pertti Kaasalainen ja Marja Kaasalainen o.s. Välimäki. Pertin edesmenneet vanhemmat ovat Olavi Kaasalainen ja Helmi Kaasalainen o.s. Luukanen Vpl. Pyhäjärven Konnitsasta.

Tilaa oma lehti

VPL

Pyhäjärvi

Nuori käkisalmelainen taiteilija esittäytyi Tampereella

Tallipihalla Tampereella oli 17.8. asti esillä Käkisalmesta kotoisin olevan 18-vuotiaan **Maria Likhajan** näyttely nimellä Rakkaudella Käkisalmesta.

Maria Likhaja on syntynyt 24.10.1990 Käkisalmessa Venäjällä ja osallistunut kolmivuotiaasta osallistunut taiteen perusopetukseen Käkisalmen kuvataidekoulussa.

Hän kävi 1998-2003 Käkisalmen peruskoulua ja siirtyi 2004 kuudennelle luokalle Pietariin Venäjän valtiolliseen akateemiseen kuvataidekouluun. Nyt hän opiskelee koulun 11. luokalla.

Maria Likhaja on tehnyt paljon töitä kotiseudustaan Käkisalmesta, teemoina niin historialliset kuin luontonahtävyydetkin. Nuoren

taiteilijan muut harrastukset ovat tanssi, helmiomipelu sekä neulominen.

Nuoresta iästään huolimatta Maria Likhaja on saavuttanut jo huomattavia meriittejä taiteen harrastuk-

sen parissa.

Tallissa oli esillä hyvin laaja, noin 90 työn näyttely, jossa on Marian töitä vv. 2003-2008. Esillä oli niin öljy-, akvarelli-, pastelli- kuin lyijykynä- ja taitteita. Aiheina luonto, asetelmat, kuvitukset venäläisten klassikkokirjailijoiden teoksiin kuin kokemukset Suomesta – Tampereesta ja Lappeenrannasta.

Maria Likhaja on kolmena aikaisempaan vuonna osallistunut Suomi-Venäjä-Seuran

ja Tallipihan järjestämille Pietarilaisille Markkinoille ja myynyt siellä omaperäisiä perinnekeisiteitä. Pietarilainen tori oli tänä vuonna 16.-17.8. Tallipihassa, jolloin itse taiteilija kuin myös hänen äitinsä olivat paikalla.

Matka kotiseudulle ja Konevitsan luostarisaaarelle

Taas on tehty kesän kotiseutumatkanäyttelyäni kansa, matkanjohtajana kokenut ryhmien luotsaaja Laila Innanen ja myös kymmeniä matkoja vetänyt kuljettaja Hannu Sorvari. Laulut ja runot siivittivät matkaa, ja tullistakin päästiin kotalaisien mukavasti.

Kahvitauon pidimme muun muassa Mannerheimin linjalla Muolaan järven tuntumassa. Vihdoin pitkän ajomatkan jälkeen saavuimme Pyhäjärven lomarantaan, jossa odotti päivällinen, sauna ja uinti kirkasvetisessä Pyhäjärven Veiimme kukkia sankaripatsalle ja lauloimme Suvivirttä.

Seuraavana päivänä lähdimme katselemaan kotipaikkoja Laatokan rannalle. Sinne mentäessä lausuin runon ”Portti” ja lauloin ”Laatokan laulun”. Keijo Inkinen esitti sketsejä useasti matkan aikana.

Kiertelimme ja valokuvasimme kotikylässämme Sortanlahdessa ja kävimme paikallisessa marketissa. Satama-alueelle emme päässeet, se on edelleen suljettu rautaportin. Sortanlahden satama oli ennen sotia toiseksi suurin sisävesisatama, jossa oli vilkas laivaliikenne.

Aikomuksemme oli käydä Vernitsalla, mutta tien huono kunnon vuoksi emme uskaltaneet lähteä. Lohjollelekkään meitä ei ole päästetty, teitä kun ei ole kunnostettu koko aikana.

Menimme kirkasvetisen ja hiekkapohjaisen Yläjärven rantaan kahvittelemaan ja uimaan. Siirryimme sieltä Ylläppään lahdelle Laatokalle, sielläkin joku rohkea uskaltautui Laatokan hyiseen veteen.

Kävimme Sakkolan kirkon raunioilla, Suvantojärven rannalla katsasteltiin maisemaa. Esitin paikan, josta lähdin jatkosotaa pakoon.

Palasimme lomarantaan, jossa päivän päätteeksi laulu ja soitto raukui. Vielä illan päätteeksi nähtiin näytelmä ”Kun suomalainen ja virolainen vihittiin”.

Seuraavana päivänä oli vuorossa Konevitsan luostarisaaressa käynti. Lähdimme sinne luostarin laituril-

ta, matkaoppaana oli Antti Musakka. Konevitsan luostari on perustettu vuonna 1393, eli 615 vuotta sitten. Perustaja oli pyhittäjä Arseni Konevitsalainen, joka kuoli vuonna 1444.

Konevitsan saari on kuusi kilometriä pitkä ja neljä kilometriä leveä. Luostari tuhoutui Ruotsin vallan aikana ja toimi sotilaiden tukikohtana 1900-luvun alkuun asti.

Luostari on toiminut nykyisellään 16 vuoden ajan. Tilat palautettiin luostarin käyttöön 1992. Osa rakennuksista on yli 200 vuotta vanhoja.

Parhaimmillaan 1930-luvulla luostarissa oli noin 300 munkkia. Nykyisin munkkeja ja noviseja on yhteensä noin 20. Venäjän valtio ei tue luostaria, mutta Suomen opetusministeriö ja Kuopion kaupunki antavat tukensa. Esimerkiksi Pyhän Nikolauksen rantakirkko on lahjoituksin kunnostettu. Silloin tällöin luostari saa lahjoituksia – esimerkiksi vuosi sitten saarelle saatiin traktori.

Nykyisin ei saarella asu siviiliväestöä, mutta talkoolaisia käy. Aikaisemmin saarella oli oma tilitehdas, saha, majatalo ja koulu.

Vanhoina aikoina munkit saivat ruokaa vain kaksi kertaa päivässä, ja neljä munkkia joutui syömään samalta lautaselta.

Pääkirkko eli talvikirkko rakennettiin 1804, ja on käytössä ympäri vuoden, kun kirkkoa lämmitetään kahdella uunilla. Yläkirkko eli kesäkirkko on käytössä vain kesäisin, ja kirkon kunnostus on kesken. Yläkirkossa on alkuperäinen latvia.

Saaren sisäpihalla on neljä pientä kirkkoa eli rukous-

huonetta. Kellotapuli on 36 metriä korkea ja rakennettu 1830-luvulla. Tapulissa on yhdeksän suurta kelloa, joiden ääni kuuluu Pyhäjärvelle asti.

Sotilaat olivat peittäneet kellotapulien maalaukset sinisellä maalilla. Pietarin taidemaalarit ovat kunnostaneet niitä. Pääkirkon kupolit olivat suomalaisuuden aikana lehtikuluttajia, nykyisin pellitettyjä.

Vuonna 1932 marsalkka Mannerheim vieraili Konevitsan luostarissa ja on valokuvattu siellä.

1940-luvulla jäljellä olleet noin 80 munkkia evakuoitiin sodan alta ja 1956 viimeiset yhdeksän veljistä jäsentä siirtyi Uuteen Valamoon.

Ilhmeitä tekevä ikoni on myös siirretty Uuteen Valamoon. Konevitsan Jumalan Äiti on historiallisesti merkittävä Suomessa olevista ikoneista.

Palasimme luostarista taas paljon kuulleena ja nähneenä. Teimme vielä Käkisalmen katselunsa ja torikierroksen. Sitten Lomarantaan illanviettoon, saunaan ja uimaan.

Seuraavana päivänä oli kotiinlähden aika. Poikkesimme vielä sankarihaudalalle, jossa lauloimme Karjalaisten laulun, ja lausuin runon Kotikonnuilla. Laila Innanen lauloi tutun Laps Karjalan, ja kotimatka saattoi sitten alkaa. Ostoksilla poikettiin tietysti Viipurissa.

Ennen rajan ylitystä lausuin vielä runon Onnen pieniä pisaroita; sitä matkaa taas oli. Kiitos kaikille mukana olleille – näkemiin kotikontu.

SUOMA SAARINEN

Luostarin kellot

Luostarin kellot kumajaa pyhän alkavaksi kai'uttua niin hiljaa väreillen, mi saa tuon soinnun pyhän ja ylhäisen se laskeutuu pohjaan sydämen.

Nyt pyhyttä käsin koskettaa saan, kun laaja Laatokka aukeaa, mi silmin siintää ja kangastaa, mikä onkaan rauhan maa. Tyntä rauhaa luostarin kellot toivottaa.

Karjalan kannaksella muamojen laulumailla

Maanantai 23.6. 2008

Klo: 5.00 automme starttasi Kuopiosta kohti Lahtea. Sieltä, Lauttamuksen Lauran pihasta Huittisista matkaan lähtenyt bussi otti meidät Kuopiolaiset kyytiin. Lauloimme yhdessä Lauralle "Jo Karjalan kunnalla lehti puu". Laura jäi vilkuttamaan pihaan, kun matkamme jatkui kohti Karjalaa. Olimme menossa viettämään Musakan serkusten, Teuvon, Hilkan, Aarnon ja Jorman syntymäpäiviä esi-isimmme maille. Matkalle lähti yli kaksikymmentä Ville ja Anni Musakan jälkeläistä, muutama muu entinen pyhäjärveläinen, sekä joitakin ilman sukujuuria ihan muuten vaan Karjalan matkaan lähteneitä.

Ennen rajan ylitystä kävimme syömässä ja vaihtamassa valuutta. Siitä sitten tulla kohden, pääsimmekin tullista nopeasti läpi ja niin matka pääsi jatkumaan Karjalan kannakselle Pyhäjärvelle. Ennen Pyhäjärveä pysähdyimme Muolaan kylässä Mannerheimin linjalla "metsämarkettiin", josta ostimme Anreilta sampanjat ja vähän muutakin syntymäpäiväjuhla varten. Matka kului rattaosasti Sirkka-tätiin miehen Peran lualtassamme meitä. Pian jatkoimme matkaa, bussi jätti meidät Noitermaan koulun tienhaaraan, josta isovanhempien koulutietä pitkin kuljettiin Kiimajärvelle Ville ja Anni Musakan perheen kotipaikalle. Osa porukasta oli mennyt edeltäpäin autolla keittämään syntymäpäiväkahvit. Pöytä oli koireana ja yhdessä nostettiin onnitelumatkat serkuksille, 80-vuotiaalle Teuvalle ja 70-vuotiaalle Hilkalle, Aarnolle sekä Jormalle. Kajautimme heille onnitelulaulun ja joimme maistuvat kakkukahvit. Pera esitti vielä veljensä kanssa sankareille "Laps'olen kauniin köyhän karjalan". Siinäpä sitten katseltiin hiukan maisemia ja päätettiin palata seuraavana päivänä uudelleen ajan kanssa.

Porukka bussiin ja kohti Musakan lomakylää, siellä meitä odoteltiin. Majoituimme, söimme ja saunoimme. Taisivatpa jotkut pulahtaa Pyhäjärvestä uimassakin saunan päälle. Rupattelimme niitä näitä, kuuntelimme siellä asuneiden muiste-

loita siitä, millaista siellä Karjalassa oli silloin ennen. Vähitellen kömmimme nukkumaan, jotta seuraavana päivänä taas jaksettaisiin tutustua paikkoihin.

Se oikea juhannus-aatto 24.6. 2008

Aamupala oli klo 8.30 paikallista aikaa ja eikun taas matkaan. Nyt lähdimme uudelleen Kiimajärvelle. Siellä sitten otettiin sukukuva Musakoista. Teuvo kertoi muistojaan ja sitä missä mikin rakennus oli sijainnut, missä olivat olleet naapureiden talot ja keittiä he olivat olleet. Kaiveltiin ruusuntaimia kotipihoihin istutettaviksi. Minä etsin kiveä pellon laidalta, jonka voisin viedä ukin haudalle kotiin palattuani. Mummon haudalle toin viime kesänä Impilahden Sumerian kylältä myös kiven. Virolaisen Helvin lapset ja lapsenlapset ottivat mukaan palasen talon kivijalkaa, jota siellä vielä oli jäljellä heidän kotitalostaan.

Käveltiin vielä Kiimajärven rantaan katselemaan maisemia. Rantaan kävellessä mietin sitä, miten ukki isänsä kanssa oli siellä kälästänut kaloja myytäväksi – Ville-äijä oli kalastaja – sekä ison perheen ruokkimiseksi. Ehkä joskus oli lapsille myös jäänyt vapaa-aikaa uimiseenkin, vaikka äijä kuulemma vaati myös lapsilta reipasta työntekoa. Joku siellä kertoi, että Musakan nuorimmat lapset, Arvo ja Elis olivat kesken heinänteon poikenneet pussikkoon pissille, äijä oli tokaissut, että illat ja yöt on pissaa misäkin, ei siihen päivällä tarvitse aikaa tuhata.

Rantaan oli ilmestynyt paljon venäläisten lomasuntoja, aidattu alue, jossa oli vartijat portilla. Vanhan Kiimajärven Hovin paikallekin oltiin jotain rakentamasta aloittelemassa. Porsaanmäellä pyörähdettiin katselemaan lähempää Putinin huvilaa, vaikka eihän sinne kovin lähelle pääse, on aidat ja vartijat portilla kopissaan. Vartija näytti heti soittavan johonkin kun sieltä lähdettiin, ilmoitti kai, että taas kävi niitä kotiseutumatkailijoita.

Menimme käymään Lamminharjulla. Osa läksi kävellen katselemaan Musakan

Kiimajärven rannassa kuvassa MariMusakka, Kaarina Virolainen, Aarno Musakka, Liisa Kuronen, edessä Lea Pihon, Sirkka Kuivalainen, Hilikka Lamos, Annikka Virolainen ja Jaana Myllynen.

kan Sulon ja Lyydian tyttären, Valman synnyinmaisemaa. Tällä lyhyellä kävelymatkalla heidät yllätti kunnan sadekuuro kastelen heidät aivan märäksi, mutta senhän kesäkuuvaa minä kasteleekin. Koulun lähelle pistettiin ruokapaikka pystyyn, paistettiin makkarat, syötiin karjalnpiirakoita ja kuivateltiin samalla sateen kastelemissa vaatteita.

Seuraavaksi suuntasimme kohti Käkisalmelle, siellä kävimme taas kauppoilla, Lea osti samalla kukat vietäväksi Pyhäjärven sankarihauudalle. Kävimme myös katsomassa Käkisalmen linnaa ja sen ympäristön kauniita maisemia. Varsinkin miehet tutkivat parkkipaikan vieressä muistomerkkinä olevia panssarivaunuja. Paluumatkalla poikkesimme Vuohensalossa katsomassa Laatokan upeaa hiekkarantaa ja erikoista "kakkärymäntä". Kuivalaisen veljekset Pertti ja Hannu lauloivat komeasti Karjalan murteella "Karjalan mail" kulda käköset kukui..." Muutama kävi rohkeasti Laatokassa uimassa, vaikka vesi oli todella kylmää.

Kello alkoikin olla sen verran paljon, että suuntasimme kohti Musakan lomaratantaa. Matkalla pysähdyimme sankarihauudalle. Lauloimme Veteraanien Itähuudon, syntärisankarit Teuvo, Hilikka, Aarno ja Jorma laskivat yhdessä kukat kaatuneiden muistoksi. Marjamäen Elli, entisiä pyhäjärveläisiä, lausui runon ja viimeiseksi vielä veisattiin Sivuvirsi. Tähän sankarihautaan on haudattu Anni ja Ville Musakan sodassa kaatuneet Elis-poika. Musakalla oli jo ruoka

odottamassa. Syötiin, saunottiin ja illan päätteeksi oli tanssit. Kuivalaisen veljekset Pertti ja Hannu, haitari ja kitara, soittivat, ja toiset tanssivat pikkutunneille saakka.

Se oikea juhannuspäivä 25.06. 2008

Aamu valkeni hiukan sateisen harmaana, mutta ei se meitä haitannut. Matkasimme Konevitsan luostariin. Satamaan tullessa soivat Konevitsan kirkon kellokset kutsuen palvelukseen. Päivä sattui olemaan Arseni Konevitsalaisen saarelle saapumisen 615-vuotis juhlapäivä ja pääkirkossa oli meneillään juhla. Kylä munkkien laulu oli sitten kaunistaa kuunneltavaa.

Musakan Antti meitä luostarisaaressa opasti. Kierreltiin katselemissa paikkoja, hevoskivelläkin käytiin. Se on ennen ollut uhrikivi, jossa vuosittain on uhrattu hevonen, jolla on turvattu karjalle hyvät olot. Kun konevitsalaisen on saapunut saarelle, hän on pyhällä vedellä pessyt kiven ja karkottanut pahat henget ja jopa käärmeetkin Sortanlahteen (Pirunlahti suomeksi).

Matkamuistojakin osteltiin kotiin vietäviksi. Laiva odottelikin jo rannassa viädäkseen meidät taas takaisin mantereelle. Rantaan päästyämme päätimme mennä Musakan Lomaratantaa kahvin keittoon ja makkaran paistoon. Siinä vatsat täynnä matka saattoi jatkua kohti Kiviniemeä ja taas ostoksille...

Kiviniemen kosken rannassa olikin menossa koskenlaskukilpailut, niitä siinä hetki seurailtiin, ja kun jokainen oli saanut ostoksensa tehtyä ajeltiin Sakkola-

lan kylään tasaista uutta pitkiä pitkin. Siellä pysähdyttiin hetkeksi Sakkolan kirkon raunioille ottamaan kuvia, samalla Musakan Pasi hieroi leikkimielellä paikallisten tyttöjen kanssa koiranpentukauppaa, ihan pienimmältä tasi tulla jo itku, kun luuli toisissaan, että nyt ne vie koiran Suomeen. Kun bussi kaarsi pois Sakkolasta oli Pasi saanut monta pientä ihailijaa ja lentosuukkoja sateli bussin ajassa pois. Vihdoin Musakalle päästyämme kello olikin jo paljon ja siitä heti syömään ja saunomaan.

Muutamast meistä lähtivät ruokailun jälkeen henkilöautoilla käymään Rotjanlahdessa äijämme Wille Musakan syntymäkodilla. Ikävä kyllä talon nykyiset asukkaat eivät olleet kotosalla ja vaikka ovet olivatkin auki, emme tietenkään voineet mennä toisen kotiin, joten tyydyimme ottamaan kuvia talosta ulkoapäin. Hiukan pettyneinä lähdimme pois, mutta ehkä ensi kerralla pääsemme sisään asti. Soittajat olivat varautuneet meitä vielä illalla tanssittamaan, mutta matkaväsymys oli vallannut suurimman osan porukasta ja paikalla olijatkin vain kuuntelivat soittoa. Petri, 13 v, olisi ollut valmis jatkamaan tanssia, hän oli edellisellä iltana tanssittanut koko näiskaartin, mutta mihin lie naiset kadonneet. Kaikki vetäytyivät yöpuulle hyvissä ajoin.

Kohti kotia

26.06.2008

Tänään lähtöpäivän aamuna aurinko paistoi ja lintu lauloivat. Aamupalan jälkeen ahdettiin tavarat bussiin ja riennettiin yhteiskuvan talon edustalle

vielä ennen pois lähtöä. Antilla oli pitkälti toistakymmentä kameraa, joilla hän otti kuvia porukasta ja rutiinillahan se sujui. On tainnut Antille tulla rutkasti vuosien varrella kokeista lähtevän porukan kuvaamisesta.

Kaikki bussiin ja matka kohti Suomea Viipurin kautta saattoi alkaa. Pysähdyttiin vielä "metsämarkettiin" ostoksille. Viipurissa käytiin ostoksilla pellava-kaupassa ja kauppahallissa. Osa porukasta kävi syömässä Pyöreässä tornissa. Vilkuimme Viipurille, lähtiessämme satoi ja salamoi, mutta niinhän sitä sanotaan, että sade peittää onnellisten jäljet.

Rajan yli selvisimme taas-kin helposti, aikaakin meni vain kaikkien puoliotoista tuntia. Me Kuopioon menijät jäimme kyydistä Lauttamuksen Lauran pihassa. Siinä sitä sitten vielä halailtiin matkaseuralaisia ja kiiteltiin mukavasta matkaseurasta. Me kävimme vielä Lauran luona juomassa kahvit ja syömässä karjalnpiirakoita sekä kertomassa matkakuulumisia. Pian jatkoimme matkaa kohti Kuopiota. Puolen yön aikaan olimme kotona väsymyksenä, mutta onnellisina... ehkä vielä jonakin päivänä takaisin Karjalaan...

Iso kiitos Pihon Lea sekä Kurosen Jorma ja Liisa siitä mitä olette tehneet jo ennen matkaa ja mitä teitte matkan aikana, jotta meille kaikille tuli oikein onnistunut matka.

JAANA MYLLYNNEN
Eino Armas Musakan
pojantytär

Serkukset Aarno Musakka 70v, Jorma Musakka 70v, Hilikka Lamos o.s. Musakka 70v ja Teuvo Musakka 80v.

Musakan sukua siellä Tättilässä. Kaikkia ei samaan kertaan saatu kuvaan eikä kaikki varmaan olisi mahtuneetkaan, mutta suurin osa porukasta kuitenkin saatiin samaan kuvaan.

Musakan suku koolla - ja koosteena kuvaboxissa

Olemme Jorma-serkkuni tyttären Jaanan kanssa tehneet kuvaboksiin kansiot Ville ja Anni Musakan jälkeläisistä. Kuvia on kerätty Musakan sisarusten vanhoista albumeista ja jokaiselle sisarukselle jälkeläisneen on tehty omat kansiot.

Vanhimmat kuvat löytyvät tietenkin, Annin ja Villen kansioista. Ne on otettu silloin, kun Musakan perhe asui Pyhäjärven Kiimajärvellä ja heidän lapsensa Juho, Eino, Sulo, Onni, Helvi, Anna, Elis ja Arvo olivat pieniä.

Kansiot on jaettu kaikille niille serkuille lapsineen, joiden kännykkänumerot meillä on tiedossa ja tieto kansioista kulkee suvun piirissä niin, että uusia katsojia tulee koko ajan lisää. Kansiot ovat kovassa käytössä. Useimmat käyvät siellä ahkeraan ja jokaiselta löytyy uusia ennen näkemättömiä kuvia. Kansioihin on alkanut kertyä myös pieniä muisteluja suvun jo edesmenneistä jäsenistä. Tämä yhteinen esi-isien muistelu ja serkusten, pikuserkusten ja heidän lasten valokuvat ovat auttaneet meitä tutustumaan sukuun uudelleen.

Suuri, satapäinen sukumme

Sukumme on suuri, Annin ja Villen jälkeläisiä on suoraan alenevassa polvessa tällä hetkellä nopeasti tekemäni laskutoimituksen mukaan 177 ja tähän tulee päälle tietenkin puoliset. Nuorin on Juho Musakan tyttären Annan tyttären Riitan tyttären Jonnan tytär Helmi Aino Inkeri, joka on syntynyt 31.5.2008.

Nykyinen koonnut suvustamme sukuselvityksen, josta löytyvät kaikki sukumme jäsenet esivanhemmistamme aina tähän päivään saakka. Esivanhemmamme ovat

Mattz Mattzinpoika Musacka, joka on syntynyt noin 1710 ja Valborg Jöranin tytär Karkia, joka on syntynyt noin 1713. Heidät on vihitty Pyhäjärven Alakylässä 1735.

Yhteen taas yhyimme, tapasimme toisiamme

Meitä oli iso joukko sukulaisia juhannuksen jälkeen Pyhäjärvellä viettämässä neljän serkkumme syntymäpäiviä.

Mukaan pääsi lähtemään vain murto-osa ja sen vuoksi päätimme jo alkuvuodesta Jaanan kanssa, että pidetäänpä suvulle oma tapaaminen Kuopiossa.

Yhteinen tapaamisemme sattui Pyhäjärvijuhlien kanssa samaan aikaan, eli 19.7, joten tänä vuonna emme valittavasti päässeet Pyhäjärvijuhliin.

Jaana muiden Kuopiossa asuvien sukulaistemme avustamana oli järjestänyt meille kauempaa tulleille ikimuistoisen tapaamisen ruokineen ja kakkukahveineen.

Kokoonnuimme Kuopion Inkilänmäellä sijaitsevaan Tättilään, joka on vanha kaupungin omistama rakennus viihtyisine pihapiireineen. Serkkumme Sirkan mies Pertti viihdytti meitä haitarinsoitolla ja laululla, löytyi niitä laulajia suvun muistakin jäsenistä. Pertti oli lisäksi järjestänyt karaokevälineet yhteen huoneeseen ja sinne oli välillä oikein jonoa. Kaukaisimmat vierat olivat Helmin tytär Hilikka Kanadasta ja Arvon tyttären mies Wolfgang Saksasta. Annin ja Villen kuva oli kunnia-paikalla ja sen alla heidän lastensa kuvat. Kukin sai ottaa oman esivanhempiensa värin mukaisen rintalappuun, johon oma nimi kirjoitettiin, näin pystyimme jo värin perusteella tunnistamaan mihin sukuhaaraan

kukin kuului.

Meitä oli paikalla noin 70 suvun jäsentä. Voi sitä puheen sorinaa ja naurun remakkaa, kun karjalaista sukujuurta olevat sukulaiset tapasivat jopa useidenkin vuosikymmenten jälkeen toisiaan. Paljon oli myös sellaisia, jota ei aiemmin oltu tavattu, mutta tunne siitä, että ollaan omien joukossa toi kaikille vahvan yhteenkuuluvuuden tunteen.

Yhteydenpito auttaa suvun tuntemisessa

Annin ja Villen lapset pitivät koko elämänsä ajan tiivistä yhteyttä toisiinsa. Vaikka ennen matkustamisen ei ollut niin helppoa kuin nykyään, he vierailivat usein toistensa luona. Siksi me serkuksetkin olemme oppineet tuntemaan kaikki enomme, taitimme ja se-tämme ja sitä kautta myös heidän perheensä. Vanhempiemme ja isovanhempiemme sukurakkaus on antanut meille mahdollisuuden pitää yhteyttä toisiimme ja mahdollisuuden yhdessä vaalia heidän muistoaan.

Ja lisäksi tapaamisista tulossa...

Eihän me tähän lopeteta. Parin vuoden päästä suunnitellaan uusi sukutapaaminen. Kunhan sana kiertää suvun piirissä siitä, kuinka mukavaa meillä kaikilla oli, seuraavassa sukutapaamisessa meitä on koolla varmasti puolet enemmän kuin tänä kesänä.

Oli mukava viettää yhdessä yksi aurinkoinen päivä kesäisessä Kuopiossa.

LEA PIHO

Anna Musakan tytär

Sukumme nuorimmainen, Helmi-tyttö isomummonsansa Anja Jokelan sylissä.

Häät Pyhäjärvellä kesällä 1935

Kerron, mikä oli yleinen tapa viettää häitä Pyhäjärvellä. Häitä pidettiin kahdessa paikassa. Sulhanen kutsui omat sukulaisensa ja ystävänsä kotiin, ja morsian taas omat sukulaisensa ja ystävänsä kotiin. Sitten sulhasen kotona läksivät kaikki miehet kossasmiehiksi morsiamen kotona morsianta hakemaan. Kossasmiehistä yksi oli niin sanottu puhemies.

Kun kossasmiehet menivät morsiamen kotiin, niin nyt ensiksi sisälle menivät puhemies ja sulhanen. Puhemies tehtiin kuului kyselyä, onko tässä talossa tälle pojalle sopivaa morsianta, tämä poika olisi morsiamen tarpeessa.

Tavallisesti morsiamen

kotona oli isännäksi pyydetty joku sanavalmis mies. Niin siinä saattoi tulla puhemies ja isännäksi tekeytyneen välille väittely, kumpi osaa paremmin toisensa nolata.

Kesällä 1935 oli Sortanlahdessa häät, jossa minäkin olin kossasmiehenä. Kun mentiin morsemen kotiin, siellä olikin talon isäntä pihalla, morsiamen isä. Niin puhemies alkoi esittää sille asiaa. Hän sanoi, että tässähän se isäntä onkin, me olemme sellaisella asialla. Mikäs siinä, isäntä sanoi, menkää sinne sisälle. Puhemies sanoi, nyt kaikki sisälle. Siellä oli kahvipöydät jo katettuna, odottamassa vieraita.

Niin kossasmiehet asetuivat pöytiin. Sitten pirtin nurkasta nousi iso mies ja

kovalla äänellä karjaisi, mikäs rosvojoukko tänne nyt työnty? Ulos, lähetekö vai pitääkö teidät heittää!

Puhemiehelle tuli häitä, selittää että talon isäntä oli pihalla ja siltä saatiin lupa tulla sisälle. Isäntä sanoi, että olette kaikki samaa rosvojoukkoa – ja ulos!

Kun oli kesäaika ja talossa oli ikkunat auki, niin me kossasmiehet katsoimme kuka mistäkin ikkunasta parhaiten pääsee ulos. Kyllä sitten piti puhemies puhua kauan ja kauniita sanoja, ennen kuin isäntä leppyi. Mutta kyllä siltä morsian mukamme saatiin, ja sehän se oli pääasia.

TAUNO TORKKELI

Lumivaaralaiset viettivät säätiönsä 60-vuotisjuhlaa

Sunnuntaina 13. heinäkuuta alkoi Alavuden pysäköintipaikka täyttyä entisistä Lumivaaran kunnan asukkaista, heidän jälkeläisistään ja tavallisesta kirkkokansasta. Oli aika kirkkopyhän ja Lumi-Säätiön 60-vuotisjuhlan.

Kirkon alttarilla, alttaritaulun alla, paloi kaksi kynttilää. Kynttiläjalkoina olivat Lumivaaran kirkon kynttiläjalat, jotka ovat Teräväjärven lottosaston lahjoittamia. Alttarilla violetti antependium, jonka Hanna Loimaranranta on suunnitellut ja valmistanut. Pitsinen alttariliina, joka on saman henkilön tekemä ja suunnittelema. Antependiumin on lahjoittanut Kuhkaan kirkko-ompeluseura. Nämä kaikki esineet olivat myös Lumivaaran kirkossa 7.7.1935, kun kirkko vihittiin käyttöön. Kirkon vihki Hanna Loimaranranta miehen veli, Viipurin hiippakunnan piispa Yrjö Loimaranta.

Mönen kirkossa olijan muistot menivät varmasti Lumivaaraan ja sen rapistuneeseen kirkkoon. Esi- neet olivat käytössä näin suurelle lumivaaralaisjoukolle ensimmäisen kerran sodanjälkeen.

Jumalanpalvelus alkoi Elna Muhosen laulamalla Karjalaisella rukouksella kanttori Riikka Setälä säestäessä. Säätiön hallintoneuvoston jäsen, kansanedustaja, pastori Lauri Oinonen toi saarnassaan esille Jumalan, joka on ollut esillä jokaisen karjalaisen elämässä ja jokaisen suvun elämän vaiheissa läsnä.

Ehtoollisjumalanpalveluksesta lähetettiin seppelipartiot Narvanmarssin soide- san karjalaismuistomerkille, Karjalan jääneiden vainajien muistomer-

Lumivaaran kirkon esi- neistö oli esillä Alavu- della 13.7.2008.

kille ja Viipurin läänin Pyhäjärveläisten vainajien muistomerkille. Saatesa- noissa säätiön hallituksen puheenjohtaja Kari Rapo puhui taivaasta, joka on sama, kuin silloin ennen. Taivaan avaruudesta ja läm- möstä – tapahtuipa elämäs- sämme mitä tahansa, oli työntä tai myrskyä.

Seurakuntatalolla aloiteti- in yhteinen hetki juma- lanpalveluksen jälkeen. Vä- keä oli niin paljon, että emänniltä rupesivat loppu- maan jo varatut kahvitus- tarpeet.

Ävaussanoissa Kari Rapo kertoi, että Lumi-Säätiö oli saanut onnitellut Karjalan Liitolta, Vpl. Pyhäjärvi-Sää- tiöltä, Jaakkima-Säätiöltä ja Karjala-lehdeltä. Hän myös kertoi esillä olevista Lumi- vaaran kirkkoesineistä.

Hallintoneuvoston pu- heenjohtaja Olavi Iivonen kertoi säätiön perustami- sesta ja muisteli, ettei sääti- ön perustaminen ollut mi- kään yksinkertainen asia. Ensimmäiset vaikeudet kohdattiin jo pääoman ko- koamisessa. Veikko Ven- namon asioiden selvittelyn ansiosta kunnan lainajväs- tön saamisesta voitiin käyt- tää peruspaomaksi. Sääti- ön sääntöjä on juuri muu- tettu ja toiminta jatkuu ke- venneytllä organisaatiolla.

Seppleen laskijat Viipurin läänin pyhäjärveläisten vainajien muistomerkillä. Kuvat: Kari Rapo.

Iivonen sanoo jättävänsä kevenneen mielen vastuun nuoremmille. Olavi Iivonen on seurannut jo lap- suudesta lähtien niin sääti- ön syntä kuin sen toimin- taakin.

Lumivaaralaisista evakko- tiellä kertoi juhlassa Lumi- vaara-Perinneyhdistyksen puheenjohtaja Seppo Rapo. Seppo on tutkinut lumi- vaaralaisten evakkomatko- ja monista eri lähteistä ja tehnyt useita henkilöhaas- tatteluja. Itse Seppo ei ole kokenut evakkomatkaa. Seppo kertoi nuoremmille mukanaolijoille, että evak- komatkat hoidettiin pää- osin naisten ja vanhojen miesten avulla. Nuoret mie- het olivat silloin sodassa. Sodan jälkeen saadut kor- vaukset olivat noin 25% aineellisten menetysten ar- vosta.

Juhlissa Elna Muhonen lauloi aina niin koskettavan Evakon laulun kanttori Riikka Setälän säestämänä ja yhdessä laulettiin Karja- laisten laulu.

Alavuden seurakunnan tervehdyksen toi kirkkohe- ra Timo Kumpunen. Hän myös siunasi juhlaevaa- rot kotimatalle.

Lopuksi Kari Rapo ker- toi keväällä 2009 suunnit- tellusta matkasta Lumiva- raan ja tehtävästä jälkipol- ville pitää Lumivaaran po-

lut siinä kunnossa, etteivät ne pääse nurmettumaan. Eli käydään juurilla.

Juhlan jälkeen kokoontui Lumi-Säätiön uusi hallitus uusien säännöin

Lumi-Säätiön hallinto- neuvosto valitsi kokoukses- sa 8.3.2008 Alavudella Lumi- Säätiön uuden halli- tuksen, joka aloitti toimin- tansa 13.7.2008 Alavudel- la. Toimihenkilöt pyrittiin valitsemaan siten, että Lu- mi-vaaran kymmenen kylää tulisivat edustetuiksi.

Hallituksen puheenjohta- jaksi ja säätiön sihteeriksi valittiin Kari Rapo (Ku- mola), varapuheenjohtajak- si Kaija Hietakangas (Har- vio).

Varsinaiset jäsenet ovat Leo Malinen (Huhteruu), Timo Kosonen (Kostamo- järvi), Pekka Sihvonon (Kuhkaa) ja Sirpa Kuusmin (Kumola). Varajäseninä toi- mivat Sirpa Suomalainen (Kuhkaa) ja Lauri Oino- nen (Ihala). Rahastonhoi- tajaksi valittiin Jukka Kir- manen (Kumola).

Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin!

KUMOLAN UKKO

Pakinan paikka

Koskela Suomesta

- Noin. Taitaa olla tarpeellista vähän selittää. Kun minä, meinaan, olen ennen ollut.

Talvisodan kokenut vänrikki Vilho Koskela opastaa isällisesti tulikasteeseen valmistautuvaa joukkuettaan, joka on ylittynyt valtakunnan itära- jan heinäkuussa 1941. Kuulijat ovat nuorukaisia, joille sota on uutta, jännittävää ja pelottavaa. Johtajansa rauhallisuus antaa heille kuitenkin luot- tamusta, jopa lapsellista itsevarmuutta ja uhoa matkalla tuntemattomaan.

Kyseyssä on työläiskirjailija Väinö Linnan mu- kaan ihannekuvaa suomalaisesta reservin upse- rista, joka on *eräänlainen luonnon täysosuma*. Tämä punapäällikön poika asettuu joukkonsa keskelle, ei yläpuolelle, ja saavuttaa silti ehdottoman auk- toriteetin. Hän pitää kipinää ja kantaa konekivää- riä siinä missä muutkin ja on sinut miestensä kanssa. Hän ei "mäkätä" sotilaskurista, tarvitta- essa ainoastaan "välittää käskyn" ja katsoo läpi sormiensa miesten puntaamista ja muonavarka- uksia. Koskela on sotilaana rohkea ja taitava, nostettu talvisodan kersanttina jopa kompani- anpäälliköksi, mikä entisestään nostaa hänen gla- mouriaan joukon keskuudessa. Koskelassa ilme- nee neuvostojulisteista tuttu, puhdasotainen ja vahvakinäntien sosialistisen realismin sankari.

Toista maata on Koskelan esimies, kompani- anpäällikkö Lammio. Hänkin on erittäin rohkea ja osaava upseeri, jota miehet kuitenkin halveksi- vat, suoraan vihaavat. Lammio on esimiehenä kopea ja ylimielinen eikä veljele alaistensa kans- sa. Hän korostaa ehdotonta sotilaskuria ja muo- dollista upseerikäytöstä, mikä ärsyttää tavatto- masti jermuja. Kekkuli-Heikki, helvetin kesko- nen ja perkeleen kuovi ovat Lammion pilkkani- miä. Varmuuden vuoksi tamperelainen Linna romaanin kertojanakin todistaa helsinkiläisen - kuinkas muuten - Lammion kyyvittömyyttä ku- vaamalla hänet *typeräksi ja luonnevikeiseksi aktiivi- upseeriksi*, jonka *Maasotakoulu oli pilannut lopullises- ti*.

Meidän aikamme siviilihoitajille on tullut tavak- si haastattelussa kehaista itseään mallikelpoisek- si, Koskelan kaltaiseksi johtajaksi, oli asiassa sitten perää tai ei. Lammio-tyyppiä taas on pidet- ty kaikissa suhteissa epäonnistuneena johtajana. Katsotaanpa asiaa hieman toisesta näkökulmasta.

Rintamalla vietetään Marskin 75-vuotispäivää ja armeija tarjoaa miehille leikattua konjakkia. Koskelan luvalla joukkue on tehnyt lisäksi omaa ilolientä, kiljua. Aluksi kuitenkin luvattiin pyhästi olla juopuneenakin sovussa. Rähinöitsijää odotti kova rangaistus: - *Rasvasta munat kiväärimassalla*.

Ilta etenee hilpeästi eikä riidasta ole tietoaakaan. Koskelaa sen kun kehutaan ja tunnelma on korkealla. Vanhala kajauttaa piruuttan Manner- heimin "kunniaksi" vanhan kapinallaulun, mikä saa torpparin poika Koskelankin innostumaan. Mutta sitten: Vilho Koskela hoippuroi upseerin teltalle haastamaan riitaa ja tappelemaan. Tämän seurauksena vänrikki tuodaan sidottuna selviä- mään miestensä pariin. Lammio pitää paissään- kin tolkkunsa ja määrää Rokan Koskelan sijaisek- si. Näin on Koskela Suomesta paljastanut huma- lassa kaunansa menettäen otteen sekä joukkoon- sa että itseensä.

Koskelan johtajuudessa on muitakin säröjä. Häntä vaivaa aloitekyvyn puute ja kaikkinaisen passiivisuus paikallaan oltaessa. Kirjassa vänrikki Koskelalla ei juuri ole avausreplikkejä, hän ei tarjoutu vaan toimii vasta käskystä. Hän ei puutu muiden tekemisiin, ei tarvitse apua eikä piittaa kurinpidosta edes sotaoloissa. Tehtävät hoide- taan *pienimmän riesan tiellä* ja muuten ollaan kuin *Ellen kanat*. Koskelan johtajuus voi toimia hyvin pienessä joukossa, tuskin ylemmällä tasolla.

Arvailun varaan jää, saiko Koskela rähinöinnis- tään joukon yhteisesti sopiman rangaistuksen.

KOIPSELO

Muuan muisto?

Tehdessäni haastattelua Valkealan Multamäen alu- een asuttamisesta muisteluissa tuli esille seuraava muisto.

Kuka tietää, missä nämä silloiset pojat ovat tai tunnistaako joku itsensä näistä. Siitä voisi ottaa yhteyttä tämän lehden toimitukseen.

"...Porkat olivat ostaneet aikanaan paikan Pihkealan- järven Niemenkylästä. Leo Porkka muistaa, kuinka nuoret pojat toivat Taubilan kartanon lemmiä tänne evakkomatalla. Ne olivat olleet kaksi vuorokautta hysymättä. Leon äiti ja sedän emäntä hysivät lemmät ja separoivat maidon. Paikalle tullut sotaväki sai pitää 15 minuutin maidonjuontitauon, jolloin heidän uupunut olon- sa virkistyi. Kuitenkin kaikkien piti lähteä eteenpäin. 15 litran maidontekka kermoineen roikkuu eväkekärryjen perässä. Kerma oli Joutsenen Kunnunnuolla jo voina. Siellä matkalaist ei jöpyivät ladossa". P.P.

www.vplpyhajarvi.fi

Vaakunapaitoja, dokumenttielokuvaa

Muistojen järvi ja seuran historiikkia voi tilata Kaarina Parssinen p. 040-519 3036, kaarina.parssinen@pp.inet.fi tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-5905433, kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla varustettua T- paitaa löytyy joko valkoisena tai vaaleanharmaana, koot S, M, L, XL, XXL ja XXXL, hinta 12 eur/ kpl+postituskulut, jos tilaat 10 kpl saat ne 100 eurolla. Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosil- ta 1939-44 Pyhäjärvellä, saatavana DVD-versio, hinta 20 eur+postituskulut, Vpl Pyhäjärvi-seuran 50-vuotishistoriikki, hinta 20 eur+postituskulut.

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

Tietokilpailun vastaukset

1. Käkisalmen maalais- kunta, Sakkola ja Räisälä.
2. 40 kilometriä.
3. Polkupyörä.
4. Sakkolan Jäntevä ja Pyhäjärven Kaiku.
5. Vuonna 1392.
6. Kirkko paloi 15.3.1940
7. 60 vuotta.
8. Pyhäjärvi, Kiimajärvi ja Yläjärvi.
9. Kunnallisvaikuttajia Vpl. Pyhäjärvellä.
10. Pyhäjärvi, Sakkola, Metsäpirtti, Rautu ja Vuoksela.

Konevitsassa rakennetaan ahkerasti

Viikon aikana talkooleirillä Konevitsassa valkeni monta uutta asiaa. Roduskan niemellä Laatokan kalastajien mökit alkavat olla valmiina vieraita varten, kastekirkko on valmistumassa ja Igumenin talo kohoamassa entiseen loistoonsa tulipalon jäljiltä.

Uudelleen vuonna 1991 toimintansa käynnistäneessä Konevitsan luostarissa elettiin tänä kesänä vilkkaan rakentamisen kautta. Suomalaiset talkooleiriläiset, pidempään saarella viipyneet venäläiset ja parikymmentä munkkijeljoston jäsentä mukaan lukien luostarin aamia-

Kasanin skiitan ikonostaasi on valmis.

Konevitsan luostarin pääkirkko luostarikehen Pyhäältä portilta. Kuvat: Kaarina Pärssinen.

Elämästä tämän päivän Konevitsassa enemmän syyskuun lehdessämme talkooleirille osallistuneen Kaarina Pärssisen havainnoimana.

Vammalan Karjalaseuran kesäpäivä Keitaalla

Pientä lämmintä kesäsadetta ripsutteli taivaalta, kun Vammalan Karjalaseuran väkeä alkoi saapua jokakesäiseen tapahtumaansa. Paikkana oli tänäkin vuonna Rudolfin Keidas kauniine ympäristöineen.

Iso hirsitupa otti vastaan reilusti yli viisikymmentä vierasta, jotka puheenjohtaja Pekka Salonen toivoi tervetulleiksi. Pekka kertoi myös kesän muista tapahtumista ja retkistä mm.

Karjalaisista Kesäjuhlista Tampereella.

Keitaan isäntä toinen Pekka, Pekka Tili odotteli sitten jo porukoita, höyryävän kahvin ja juuri leivottujen munkkien kera, mahdollisesti "Lapin" kodassa. Kahvi munkkeineen ja tunnelmallinen kota sai väen porisemaan iloisesti. Vähäisen sadekin oli tauonnut, joten oli mukava liikkua ja ihastella alueen kauneutta ja oivalluksia, miten

Keidas on syntynyt. Alueella oleva pieni lampi ja läpi virtaava soliseva puro kruunaavat maiseman.

Pekka-isäntä häiri jatkuvasti ja nyt oli vuorossa makkaran grillaus ulkona laavun tuntumassa. Makkarat toisensa jälkeen, kera Karjen Irja tekemän maukkaan sinapin, häipyi vieraitten vatsoihin. Vilkaista keskustelua ja railakasta naurua kuului joka puolel-

ta ja väki tuntui nauttivan yhdessäolosta. Päivä eteni ja nyt oli vuorossa isännän bravuuri, nimittäin lettujen paisto nuotiolla. Kodan nuotio hehkui kuumuuttaan, kun Pekka paistoi räiskäleitä kahdella pitkävartisella paistinpannalla. Urakka oli melkoinen, mutta hyväntuulinen isäntä selvisi siittäkin varmallasti rutiinilla ja väki sai syödäkseen mitä makoisimmat lätyt mansikkahilloineen.

Iltapäivä oli jo pitkällä, mutta vielä oli jäljellä arpajaiset. Ylisen Eila ja Nissisen Taisto toimivat virallisina valvojina. Arpajaisvoittoa oli valtava pöydällinen, mutta hyvässä järjestyksessä ja hauskanpidossa kaikille voitoille löytyi oikea omistaja.

Kesäpäivämme oli saatu päätökseen. Vieraat poistuivat hiljalleen, mieli virkistyneenä ja vatsa ah niin täysinäisenä.

Suuret kiitokset Keitaan isännälle ja muille järjestäjille, sekä ennen kaikkea teille Vammalan Karjalaseuran väki mukavasta yhdessäolosta.

PAULA MATTILA

TAPAHTUMAKALENTERI

Lahden Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon syyskuun kokouksen pidetään torstaina 11.09.2008 klo 17.30 alkaen Antero ja Seija Pärssisellä, Kiviniementie 424, 17120 Paimela. Lähtö Marolan kadun pysäkiltä Lahdesta klo 17.00. Tervetuloa!

Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunta tiedottaa. Jakokuntamme kokous pidetään Karkun evankelisella opistolla, osoite Mainiementie 50 Karkku, lauantaina 30.8.2008 klo 13.00. Yleisten kokousasioiden lisäksi käsittelemme tulevaisuuden näkymiä. Kokouksen jälkeen on yhteinen ohjelmallinen tuokio. Ennen kokousta on järjestetty ruokailu klo 11.30 - 12.30, jonka vuoksi pyydämme ilmoittautumaan ma 25.8.08 mennessä puh. 02-6740250 Yrjö, tai 03-5133156 Esko. Tervetuloa! Yrjö S. Kaasalainen, Jakokunnan isäntä.

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon syyskuun ensimmäinen kokouksen pidetään su 14.9.2008 klo 13 Vanhalla kirjastotalolla, Keskustorin laidalla. Ohjelmassa kesän kuulumisia, kahvitteletta yms. Hallitus kokoontuu klo 12. Tervetuloa!

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontuu 20.9.2008 Karjalatalolla Käpylänselä 1 Helsingissä Laatokka-salissa. Vetoryhmä kokoontuu kello 12.00. Kello 12.30-14.00 on varattu vapaaseen keskusteluun ja sukutietojen vaihtoon. Varsinainen kokous on kello 14.00-17.00. Kokouksen järjestelyvastuu on Sakkolan edustajilla. Tervetuloa! Merkitsethän jo tässä vaiheessa myös seuraavan kokouksen ajankohdan, 15.11.2008, kalenteriisi. Silloin on vuorossa Pyhäjärvi.

Lähde Helin mukana Karjalaan 29.8.-3.9. Sortavala-Petroskoi- Kizin saari- Karhumäki- Kontupohja- Kivitsin putoukset-Petroskoi- Sortavala. Lähemmin Heli Salminen puh. 050-5671586.

Huittisissa kyykätään. Vammalan, Äetsän ja Huittisten kyykkäjoukkueet kohtaavat jalossa joukkuekilvassa Huittisten ympäristöpistossa keskiviikkona 27.8. kello 18.00 alkaen. Huutosakit mukaan. Tervetuloa toivottelee Huittisten Karjalaseura ry.

Kaunistu Vpl Pyhäjärveä.

Osa I, Pyhäkylän koulutie, 232 sivua, 300 valokuvaa. Osa II, Juurillaan ja maailmalla, 504 sivua, 1450 valokuvaa. Koko A4. Kirjaparin hinta 95 euroa + lähetyskulut. **Tilaukset:** Toivo Hinkkanen, p. 050 3425 027, tai larjava@gmail.com.

Pyhäjärven viiriä saatavana

kahta kokoa 3,50 ja 4,5 metriä. Hinta 70 euroa + postituskulut. Kysy asiamies Reino Äikiä.

Seuraavaan lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa viimeistään pe 12.9. mennessä.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. 040 769 5775
tai 02-566 213
fax 02-566 218
reino.aikia@netti.fi

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%

